

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ
ІННОВАЦІЙНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ
ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА»**

**здобувача освіти за ОС «магістр»
заочної форми навчання**

**галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»
спеціальність 073 «МЕНЕДЖМЕНТ»
освітньо-професійна програма «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ І
АДМІНІСТРУВАННЯ»**

НИЖНИК МАРИНИ АНДРІЇВНИ

**Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Кальний Сергій Володимирович**

Рекомендовано до захисту
на засіданні кафедри менеджменту
інноваційної та інвестиційної діяльності
протокол №13 від 12 травня 2022 р.

Завідувач кафедри
_____ д.е.н., професор Ситницький М. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Економічний факультет
Кафедра менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності

"Затверджую"

Завідувач кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності, д.е.н. Ситницький М.В.

«13» жовтня 2021 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра
здобувача освіти за ОС «магістр» заочної форми навчання
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент організацій і адміністрування»
НИЖНИК МАРИНИ АНДРІЇВНИ

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. **Тема роботи:** «Управління реальними інвестиціями промислового підприємства»
затверджена на засіданні кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності 13.10.2021, протокол №3.

2. **Строк завершення роботи:** 05.05.2022

3. **Попередній захист роботи:** 22.04.2022

4. **Предмет дослідження:** теоретико-методичні засади управління реальними інвестиціями промислового підприємства та практичні аспекти їх застосування у діяльності ТОВ «КЗН «Росинка».

5. **Об'єкт дослідження:** процес управління реальними інвестиціями промислового підприємства.

6. **Мета і завдання дослідження:**

мета - обґрунтування теоретичних та методичних положень і практичних рекомендацій, які дозволяють розробити та удосконалити механізм управління реальними інвестиціями суб'єктів господарювання та забезпечити його функціонування на промисловому підприємстві.

Завдання:

6.1. визначити суть та основні характеристики поняття реальних інвестицій підприємства;

6.2. визначити показники, що допомагають оцінити ефективність управління реальними інвестиціями підприємства;

- 6.3. дослідити характеристику підприємства, статистичну звітність та фінансовий стан ТОВ «КЗН «Росинка»;
- 6.4. оцінити інвестиційний потенціал ТОВ «КЗН «Росинка»;
- 6.5. дослідити управління використання інвестицій у ТОВ «КЗН «Росинка»;
- 6.6. визначити ефективність управління інвестиціями підприємства з використанням методу «Делфі»;
- 6.7. визначити управління реальними інвестиціями в умовах нестабільності.

Науковий керівник

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Кальний Сергій Володимирович
(прізвище, ім'я, по батькові)

Здобувач освіти

Нижник Марина Андріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Календарний план виконання завдання

№	Зміст виконаної роботи	Строки виконання
1.	Вибір теми магістерської роботи	вересень 2021
2.	Затвердження теми магістерської роботи	жовтень 2021
3.	Розробка плану виконання роботи і узгодження його з науковим керівником	жовтень 2021
4.	Пошук інформаційних та наукових джерел для написання першого розділу, робота над першим розділом	жовтень – листопад 2021
5.	Оформлення першого розділу та подання його на розгляд науковому керівникові	листопад 2021
6.	Пошук інформаційних матеріалів і робота над другим розділом	грудень 2021 – лютий 2022
7.	Оформлення другого розділу та подання його на розгляд науковому керівникові	лютий 2022
8.	Підготовка третього (конструктивного) розділу	березень-квітень 2022
9.	Консультація з приводу оформлення роботи	квітень 2022
10.	Доопрацювання та остаточне оформлення роботи з урахуванням пропозицій попереднього захисту і зауважень наукового керівника	квітень 2022
11.	Подача роботи на відзив науковому керівнику	18.04.2022
12.	Передзахист роботи	22.04.2022
13.	Усунення зауважень, що були зроблені на підсумковому передзахисті роботи	23.04.2022-4.05.2022
14.	Завершення написання роботи	05.05.2022
15.	Перевірка роботи на плагіат	06.05 2022
16.	Зовнішнє рецензування магістерської роботи	травень 2022
17.	Рекомендація магістерської роботи до захисту на засіданні кафедри менеджменту інноваційної та інвестиційної діяльності	травень 2022

Науковий керівник

к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Кальний Сергій Володимирович
(прізвище, ім'я, по батькові)

Здобувач освіти

Нижник Марина Андріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність та особливості реальних інвестицій підприємства.....	6
1.2. Методи і моделі управління реальними інвестиціями підприємства.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ І ВИКОРИСТАННЯМ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «КЗН «РОСИНКА».....	26
2.1. Оцінювання інвестиційного потенціалу промислового підприємства ТОВ «КЗН «Росинка».....	26
2.2. Дослідження управління використанням інвестицій промисловим підприємством ТОВ «КЗН «Росинка».....	35
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	44
3.1. Визначення ефективності управління інвестиціями підприємства з використанням методу «Дельфі».....	44
3.2. Управління реальними інвестиціями в умовах нестабільності.....	55
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
АНОТАЦІЯ	72

ВСТУП

У процесі інвестиційної діяльності кожен інвестор обов'язково постає перед потребою вибору об'єктів інвестування, які мають різні інвестиційні характеристики для того, щоб досягти поставлених перед собою цілей найбільш повно.

Інвестиційна підтримка підприємства відіграє важливу роль для реалізації стратегії економічного розвитку компанії. Основною формою інвестиційної діяльності на більшості підприємств виступає саме реальне інвестування.

Реальне інвестування має досить специфічний характер та форми, що призводить до певних особливостей при його здійсненні на підприємстві. Підвищення інвестиційної активності підприємства та ефективності управління реальними інвестиціями підприємства потребують спеціальної політики.

Актуальність роботи полягає в тому, що орієнтири розвитку ринкової економіки України вимагають пріоритетної уваги до реалізації реальних інвестицій як одного з важливих напрямів розширеного відтворення основних фондів, який може забезпечити гнучкість та ефективне підвищення виробничо-фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Тому що, інвестування у реальні активи є ефективним засобом забезпечення високого темпу розвитку і диверсифікації підприємства в залежності від обраної ними економічної стратегії.

Проблемам управління реальними інвестиціями підприємств присвячена велика кількість робіт зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів: В. Гейця, І. Бланка, С. Буткевич, Й. Завадського, В. Кублікова, А. Загороднього, Т. Майорової, Єрмошенка, Ю. Орловської, А. Пересади, С. Реверчука, П. Саблука, Кірейцева, Л. Борща та ін. Водночас слід зазначити, що комплексний підхід управління інвестиціями у реальні активи у відповідності до стратегії розвитку підприємств недостатньо розроблений в теоретичному і практичному

відношеннях. Подальші наукові дослідження вимагають вирішення саме цих питань шляхом розроблення теоретичних та обґрунтування методичних положень і практичних рекомендацій, які б дозволили розробити та удосконалити механізм управління інвестуванням процесів відтворення основних засобів на підприємствах.

Мета роботи - обґрунтування теоретичних та методичних положень і практичних рекомендацій, які дозволять розробити та удосконалити механізм управління реальними інвестиціями суб'єктів господарювання та забезпечити його функціонування на промисловому підприємстві.

Відносно поставленої мети були визначено наступні завдання:

- Визначити основні характеристики та суть поняття реальних інвестицій підприємства;
- визначити показники, що допомагають оцінити ефективність управління реальними інвестиціями підприємства;
- дослідити характеристику підприємства, статистичну звітність та фінансовий стан ТОВ «КЗН «Росинка»;
- оцінити інвестиційний потенціал промислового підприємства ТОВ «КЗН «Росинка»;
- дослідити управління використанням інвестицій промисловим підприємством ТОВ «КЗН «Росинка»;
- визначити ефективність управління інвестиціями підприємства з використанням методу «Дельфі»;
- визначити характеристики управління реальними інвестиціями в умовах нестабільності;

Об'єктом дослідження є процес управління реальними інвестиціями промислового підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, науково-методичні та практичні основи управління реальними інвестиціями промислового підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною основою вивчення взято монографічні матеріали; зарубіжні та вітчизняні публікації в сфері ринкової економіки та інвестиційної діяльності, сфери галузі промисловості; аналітичні, методичні матеріали з оцінки ефективності реальних інвестицій.

Методичною основою дослідження є: логічний, аналітичний та порівняльний методи, які дозволяють виявити сутність реальних інвестицій, соціальної та економічної ефективності інвестиційної діяльності при вивченні процесів світової та вітчизняної економіки; структурний та порівняльний аналіз дозволяє визначити динаміку і структуру змін активів підприємства та їх джерел фінансування; графічні методи дозволяють наочно представити інформацію про результат діяльності промислових підприємств та оцінити рівень розвитку їх інвестиційної діяльності; економіко-математичні методи (для формування груп показників і оцінки рівня інвестиційної діяльності); методи системного аналізу (при визначенні основних напрямів управління інвестиційною діяльністю на промисловому підприємстві).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та особливості реальних інвестицій підприємства

Ефективне використання технологій управління реальними інвестиціями в умовах ринкової економіки є основною складовою стратегічного розвитку підприємства, для підвищення його конкурентоспроможності, ринкової вартості, забезпечення стабільного грошового потоку та функціонування підприємства в майбутньому. Реальне інвестування є одним з основних напрямків інвестиційної діяльності для більшості сучасних компаній, до чого призвело не тільки нерозвиненість фондового ринку України, але й низка переваг, які забезпечені реальним інвестуванням. Насамперед це інвестування в реальні об'єкти, такі як: купівля нерухомості та об'єктів приватизації, будівництво та введення в дію нових основних фондів та інші реальні об'єкти інвестування.

З прийняттям рішень, що стосуються реальних інвестицій пов'язано ряд проблем, які залишаються недостатньо розробленими і вимагають свого рішення. Однією з таких проблем, з огляду на необхідність врахування нестабільності бізнес середовища, є розробка методів до формалізації процесів управління реальними інвестиціями.

Усі інвестиції поділяються на реальні та фінансові, в залежності від того, у що вкладені.

До фінансових інвестицій відносяться: вкладення у фінансові інструменти (акції, облігації, ф'ючерси та інше).

До реальних інвестицій належать вкладення коштів у реальний сектор економіки: виробництво, верстати, обладнання, сировину, нерухомість, оновлення обладнання, технічне покращення виробничих та інших процесів [13, с. 254].

Інвестиційна стратегія, відповідно до стратегії підприємства, визначає вибір конкретної форми реального інвестування підприємства та можливість впровадження нових конкурентоспроможних технологій, а також дає можливість знизити рівень операційних витрат, підвищити якість та потенціал формування інвестиційних ресурсів.

До основних форм реального інвестування відносяться:

1. нове будівництво;
2. купівля цілих майнових комплексів;
3. реконструкцію;
4. модернізацію;
5. перепрофілювання;
6. інноваційне інвестування;
7. інвестування приросту запасів оборотних матеріальних активів [6, с. 37].

Також, реальне інвестування захищає інвестиції від інфляції, так як темп росту цін на дані об'єкти в більшості випадків перевищують темпи зростання інфляції. До того ж, при вкладанні коштів в об'єкти реального інвестування можливо значно досягнути вищої віддачі капіталу, від вкладень в облігації, акції, валюту та інші фінансові інструменти. Реальні інвестиції є найбільш ефективним засобом забезпечення в майбутньому високого темпу розвитку та диверсифікації діяльності зростаючих підприємств і компаній відповідно до загальної економічної стратегії обраної даними суб'єктами господарювання [13, с. 155].

Реальними інвестиції - це економічні ресурси, які направлені на збільшення реального капіталу, тобто на його розширення та модернізацію виробничого процесу. Це вкладання коштів у підтримку і розвиток матеріального виробництва [13, с. 156].

В економічній літературі прийнято поділяти реальні інвестиції на чисті та валові [13].

Чисті реальні інвестиції забезпечують збільшення основного капіталу та дають можливість утворити нові основні та частину оборотних фондів як виробничих, так і не виробничого призначення;

Різниця валових реальних інвестицій від «чистих» залежить від величини одноразових витрат, які забезпечують просте відтворення. Також, капітальні вкладення реальних інвестицій включають в себе валові інвестиції на витрати та реновацію основних фондів і приросту оборотних фондів у частині збільшення незавершеного будівництва.

Метою реальних інвестицій як матеріальних, так і нематеріальних є розвиток виробництва.

Способи здійснення реальних інвестицій фізичними особами:

- Купити техніку, обладнання та здавати в оренду. Або почекати збільшення вартості техніки та продати набагато дорожче. В даному пункті важливо не перечекати, тому що нові технології можуть знецінити дану техніку;
- Інвестувати в нерухомість, землю та у майбутньому здавати в оренду. Також можливо дочекатися збільшення вартості об'єкта і у реалізувати його дорожче;
- Відкрити власну компанію.
- Інвестувати в коштовне каміння та метали метали;
- Зареєструвати право на інтелектуальну власність, яка у майбутньому буде приносити прибуток;

Реальне інвестування в перші 4 види може здійснити будь-яка фізична особа. Оформити документи, які можуть бути необхідними при здійсненні цих видів діяльності досить легко, все можна зробити самостійно і тому немає потреби наймати бухгалтера.

Реальні інвестиції також можна поділити на інвестиції:

- у «зовнішні умови» - вклад коштів у виробничі та інші структури;

- у власну діяльність - вклад капіталу в збільшення конкурентоспроможності підприємства за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування.

Особливості реального інвестування зумовлені економічною потребою в них:

- вплив на операційну діяльність (підвищення якості та розширення асортименту, зріст обсягів виробництва та реалізації продукції, зниження операційних витрат тощо);
- забезпечення стратегічного розвитку підприємства (нарощування активів та ріст їх ефективності, збільшення ринкової вартості підприємств);
- створення стійкого чистого грошового потоку навіть тоді, коли операційна діяльність в основній формі не дає прибутку і його можна сформувати за рахунок введення нових активів;
- генерація більшої норми прибутку ніж фінансове інвестування, яка мотивує підприємницьку діяльність в реальному секторі економіки;
- має досить високий рівень захисту від інфляції.

До найважливіших факторів, від яких залежить ефективність інвестицій в реальні матеріальні активи відносяться:

- віддача вкладень;
- рентабельність інвестицій за повний період та за окремими періодами
- термін окупності інвестицій;
- стабільність надходжень коштів від вкладень;
- інфляція;
- наявність більш ефективних факторів, які спрямовані на вкладення капіталу (фінансові активи, валюту, інші операції та інших) [6, с. 46].

Технологія управління реальними інвестиціями - є система розробки та реалізації управлінських рішень на підставі аналізу ринкових факторів, що має на меті вибір та впровадження на підприємстві найбільш ефективних реальних інвестиційних проектів [28].

Завданням технології управління реальними інвестиціями підприємства в умовах національної економіки є забезпечення безпеки, стабільний зріст доходу у процесі реалізації обраних інвестиційних рішень, прибутковість інвестиційних проектів, послідовність між складовими частинами портфелю інвестицій, високу ліквідність портфелю реальних інвестицій.

Управління реальними інвестиціями має на меті забезпечення ефективного формування операційних активів підприємства.

Реальне інвестування має специфічний характер, його форми визначають особливості здійснення інвестування на підприємстві. З метою підвищення ефективності управління реальними інвестиціями при високій інвестиційній активності підприємства, до складових технологій управління реальними інвестиціями слід включити:

- 1) Проведення аналізу стану реального інвестування у попередньому періоді. На даному етапі вивчають наступні питання: динаміку загального обсягу інвестування у реальні активи; рівень забезпечення інвестиційних ресурсів в окремих об'єктах реального інвестування; ступінь завершеності діючих реальних інвестиційних проектів; аналіз ефективності реалізації реальних інвестиційних проектів.
- 2) Визначення загального обсягу реального інвестування у прогнозованому періоді. Основою задачею визначення обсягу реального інвестування у плановому періоді є запланований обсяг приросту основних засобів підприємства, нематеріальних активів та оборотних активів, які забезпечують збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції.
- 3) Форми реального інвестування. Визначення з вибором конкретної форми реального інвестування залежить від регіональної, галузевої і товарної диверсифікації діяльності підприємства; наявності власних інвестиційних ресурсів; можливості впровадження нових технологій і можливості використання позичкових або залучених ресурсів.

4) Підбір ефективних інвестиційних проектів. На цьому етапі необхідно вивчити та реалізувати наступні пункти: відібрати та дослідити окремі реальні інвестиційні проекти; вивчити можливості й умови придбання окремих активів; розробити бізнес-план інвестиційного проекту на підприємстві; пропозицію грошей на інвестиційному ринку; провести експертизу відібраних об'єктів інвестування.

5) Провести оцінку ефективності окремих інвестиційних проектів з урахуванням факторів ризику. Дослідити прибутки та ризики відібраних інвестиційних проектів. Також вивчити ризики реального інвестування на підприємстві в цілому. Спрогнозувати вплив інвестиційних ризиків на прибуток, фінансову стійкість та платоспроможність підприємства у майбутньому.

6) Забезпечити реалізацію інвестиційного проекту. Реалізувати реальний інвестиційний проект можливо на підставі обраної схеми фінансування, а також капітального бюджету і календарного плану впровадження кожного наступного інвестиційного проекту.

7) Забезпечення постійного аналізу впровадження інвестиційних проектів. Даний етап управління реальними інвестиціями можливо організувати на підприємстві за допомогою контролю за основними показниками кожного інвестиційного проекту [34].

При проведенні аналізу інвестиційних проектів особливу увагу необхідно звернути на тривалість життєвого циклу проекту та його окремих його стадій. Під життєвим циклом проекту слід розуміти проміжок часу з моменту появи проекту інвестиційного проекту до моменту його повної ліквідації.

Можна виділити три основні стадії в проектному циклі:

- 1) попередня стадія або доінвестиційна - стадія підготовки проекту та його фінансування;
- 2) інвестиційна стадія – стадія проектування і будівництва;

3) експлуатаційна (виробнича) стадія - стадія експлуатації інвестиційного об'єкту. (При диверсифікованому виробництві початком експлуатаційної стадії слід вважати дату початку виробництва та збуту принаймні одного виду продукції або послуг. Паралельно можуть продовжуватися роботи відповідно до інвестиційного плану, пов'язані з підготовкою виробництва і збуту інших видів продукції).

Обґрунтування доцільності реальних інвестицій здійснюється на попередній або доінвестиційній стадії.

При доінвестиційному дослідженні необхідно:

- характеру технологічних процесів;
- потребу у висококваліфікованих кадрах;
- оцінити всі можливості реалізації проекту (на підставі аналізу попиту на продукцію внутрішньому і зовнішньому ринку);
- строку реалізації проекту;
- наявність сировини для виробництва;
- рівень виробничих витрат та інше;
- провести аналіз різних економічних альтернатив (виробничі потужності, технологічні рішення, ринки сировини, матеріальні затрати, виробничу програму, стратегії маркетингу, готової продукції, тощо);
- обґрунтувати економічну ефективність проекту за варіантами, що були відібрані в ході попередньої оцінки.

Для оцінювання ефективності реальних інвестицій за критеріями, їх можна поділити на дві групи залежно від того, враховується чи не враховується часовий параметр:

1) формуються на дисконтованих оцінках (чистий наведений ефект (NPV); внутрішня норма дохідності (IRR); індекс рентабельності інвестицій (PI); дисконтований термін окупності інвестицій (DPP);

2) формуються на облікових оцінках (термін окупності інвестицій (PP); бухгалтерська ставка дохідності інвестицій (ARR)) [13].

В умовах нестабільного ринкового середовища основним моментом доінвестиційного дослідження є оцінка чутливості інвестиційного проекту до факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Доцільно також розглянути вплив таких факторів, як строк інвестиційної фази, вартість сировини, вартість позикових ресурсів, ціна одиниці продукції, обсяги продажу, рівень податків та інше.

Формування оптимального інвестиційного портфеля є одним із важливих завдань управління реальними інвестиціями.

Від того, підлягають проекти подрібненню чи ні, будуть залежати методи оптимізації розподілу інвестицій між декількома проектами.

Значного фінансування також вимагає формування інвестиційного портфелю за рахунок реальних інвестицій, які передбачають комбінацію власних і позичкових джерел.

Прийняття рішень, щодо оптимальної структури фінансування відображаються через компроміс між ризиком і ефективністю здійснення реальних інвестицій. У зв'язку з цим, значну роль відіграє аналіз ризиків при формуванні інвестиційного портфелю та при вкладанні коштів в реальні інвестиції.

Нестабільність вітчизняної економіки призводить до найчастішого вибору інвестором стратегії пристосування, при якій необхідно дотримуватися багатьох вимог ринку реальних інвестицій (рис. 1.1).

Рис. 1.1 Стратегія пристосування при формуванні портфелю реальних інвестицій в умовах вітчизняної економіки [13]

В разі неможливості забезпечення перелічених умов, значно зменшується ефективність реалізації інвестиційних проектів та потенційний дохід від формування інвестиційного портфелю, як це показано на рис. 1.1. Тому зазначені положення за своєю суттю визначають критерії ефективності портфелю реальних інвестицій в умовах вітчизняної економіки.

Отже, заміна зношених основних засобів, за рахунок акумульованих амортизаційних відрахувань і їх використання для придбання нового обладнання та модернізацію існуючих основних фондів є необхідною умовою для відтворювального процесу.

Істотне розширення виробництва можливо забезпечити тільки за рахунок вкладення нових коштів, які будуть спрямовані для створення сучасних нових

виробничих потужностей, вдосконалення та якісне оновлення техніки та технологій .

Економічний зміст поняття інвестицій складають саме такі вкладення, які можуть бути використані для розвитку і розширення виробництва з метою отримання найбільшого доходу в майбутньому.

Для збільшення виробничих потужностей промисловості, сільського господарства та інших галузей, прискорення темпів росту науково-технічного прогресу необхідні реальні інвестиції, які і визначають розвиток матеріально-технічної бази народного господарства [45, с. 55].

Основою розвитку матеріально-технічної бази підприємств, галузей, а держави - основою зміцнення обороноздатності є капітальні вкладення, які служать фактором посилення незалежності господарюючих суб'єктів в умовах вітчизняного ринку.

Тобто, реальні інвестиції - це сукупність суспільно необхідних витрат, які призначені для задоволення соціальних потреб населення та розвитку галузей народного господарства.

Отже, капітальні вкладення і є основними формами реальних інвестицій, а саме інвестування у нематеріальні активи та вкладення у приріст оборотних активів. Формування інвестиційних проектів є метою для реалізації цілей інвестування, які можуть забезпечити інвесторів та інших учасників проекту необхідною інформацією для прийняття рішень про інвестування.

Головним завданням аналізу ефективності будь-якого інвестиційного проекту є визначення реальності досягнення результатів інвестиційних операцій.

Цінність результатів рівномірно залежить як від достовірності та повноти даних, так і від коректності методів, як використані при їх аналізі. Також варто зазначити, що значну роль у забезпеченні достовірних результатів розрахунків відіграють кваліфікація і досвід консультантів та експертів.

1.2. Методи і моделі управління реальними інвестиціями підприємства

Теорія визначення інвестиційного аналізу передбачає використання певної системи аналітичних методів та показників, сукупність яких дозволяє зробити достатньо об'єктивний висновок щодо ефективності проекту.

Методи оцінки ефективності управління реальними інвестиціями – це способи визначення доцільності довгострокового вкладення капіталу в різні проекти з метою оцінки перспектив їх окупності [17].

Найчастіше застосовуються п'ять основних методів. Ці методи можна об'єднати у дві основні групи:

1. Динамічні методи, методи що базуються на дисконтуванні грошових потоків:
 - розрахунку рентабельності інвестицій;
 - визначення чистої поточної вартості;
 - розрахунку внутрішньої норми прибутку.
2. Статистичні методи, прості методи, які не передбачають використання процедури дисконтування:
 - визначення бухгалтерської рентабельності інвестицій ;
 - розрахунку періоду окупності інвестицій [17].

Головною умовою оцінки є припущення, що усі витрати і результати, з якими пов'язані аналізовані інвестиційні проекти, мають грошовий характер.

Оцінка ефективності інвестицій при динамічному методі виходить з:

- обов'язкового зіставлення результатів і витрат проекту за весь період його реалізації витрат і реалізації проекту;
- принципу часової нерівноцінності однакових грошових, що відносяться до різних моментів часу.

Метод зіставлення - це приведення до одного моменту часу грошових потоків інвестиційного проекту використовується дисконтування. А саме

обирається момент часу, згідно якому вимірюється нерівність грошових потоків, які належать до різних розрахункових періодів [10].

Дисконтування - це спосіб визначення нинішньої вартості грошових потоків за майбутній період [10].

Аналізуючи ефективність інвестиційного проекту однією з складних та найбільш важливих проблем є вибір, оскільки її розмір значною мірою впливає на рішення стосовно прийнятності проекту.

Існує декілька підходів доставки дисконтування обґрунтування:

1. Дохідність альтернативних вкладень, порівнянних за рівнем ризику пропонується покласти в основу ставки дисконтування. Але за такого підходу можуть виникнути труднощі практичного характеру, такі як урахування особливостей галузі, у якій реалізується інвестиційний проект валюти, де обліковуються грошові потоки.
2. Ставка дисконтування визначається як диференційована в залежності від виду проекту, виду діяльності, рівня його ризику тощо. Даний підхід передбачає коригування без ризикової ставки на ризик та інфляцію.
3. Ставка дисконтування визначається як вартість капіталу проекту або загалом вартість капіталу підприємства, яке реалізує інвестиційний проект [4].

Метод визначення чистої приведеної вартості. Метод аналізу інвестицій, який базується на визначенні чистої приведеної вартості та показує, на яку величину може зрости цінність підприємства в результаті реалізації інвестиційного проекту [4].

Даний метод передбачає наявність таких припущень:

- Будь-яке підприємство прагне до максимізації своєї цінності.
- Витрати (доходи), які здійснені (отримані) у різні проміжки часу та мають різну вартість [3].

Чиста приведена вартість (NPV) - показує перевищення сумарних грошових надходжень над сумарними витратами за весь період реалізації проекту

Переваги методу NPV:

- Незалежні результати розрахунків від NPV різних комбінацій вихідних даних та можливість обґрунтування економічно раціонального рішення.
- Враховується різна вартість грошей у часі.
- Дозволяє оцінити зростання цінності підприємства в абсолютному вираженні.
- Може застосовуватися для оцінки проектів з нестандартними грошовими потоками.
- Якщо мова йде про оцінку та вибір між декількома альтернативними проектами, дає можливість зробити правильний вибір.

Недоліки методу NPV:

- Складно визначити ставку дисконтування, від якої буде значно залежати результат оцінки;
- Немає можливості зробити оцінку відносної міри зростання цінності підприємства в результаті реалізації проекту;
- Досить великим припущенням є незмінність ставки дисконтування при розрахунку NPV;
- Немає можливості оцінити ступінь стійкості проекту.
- Метод розрахунку внутрішньої норми прибутковості (внутрішньої норми дохідності).

Метод визначення внутрішньої норми прибутковості (дохідності) інвестиційного проекту (ВПН, IRR) є найбільш дискусійним показником, який дає можливість визначити доцільність реалізації проекту. З однієї сторони, вона є самим об'єктивним показником серед усіх динамічних, тому що не вимагає обґрунтування ставки дисконтування для свого визначення. З іншої сторони - прибутковість IRR, є досить умовною, тому що реально дохідність за таким проектом досить часто не можливо отримати [36].

Саме тому економічний зміст показника IRR тлумачиться неоднозначно. Існує декілька основних підходів до тлумачення сутності IRR:

- За економічним змістом IRR відображає найвищий рівень прибутковості, що може забезпечити інвестиційний проект при умові реінвестуванні реінвестування отриманих від реалізації проекту коштів під ставку, що дорівнює IRR.
- Внутрішня норма прибутку (IRR) показує рівень окупності інвестицій, що є близьким до різного роду процентних ставок, які використовуються в інших аспектах фінансового менеджменту. Найбільш наближеним за економічною природою до внутрішньої норми прибутку можна вважати: реальну річну ставку прибутковості, яка пропонується банками або реальна відсоткова ставка за кредитом, який можна виплатити протягом реалізації проекту при умови, що даний проект фінансується виключно за рахунок цього кредиту, а грошові потоки будуть спрямовані на погашення основної суми та відсотків за даним кредитом.
- Внутрішня норма прибутковості визначається як ставка дисконтування, при якій NPV проекту дорівнює нулю.

Переваги методу IRR:

- Показник IRR можна використовувати як індикатор рівня ризику за проектом: а саме, чим більшою мірою IRR перевищує встановлений фірмою бар'єрний коефіцієнт, тим більший є запас стійкості проекту і тим меншими є ймовірні можливі помилки при оцінюванні величин майбутніх грошових надходжень [30].
- Це найбільш об'єктивний показник, так як не вимагає для свого розрахунку обґрунтування ставки дисконтування для власного розрахунку.
- Даний показник не залежить від абсолютного розміру інвестицій;
- IRR можна використовувати як критерій доцільності додаткових вкладень, розглядаючи його як максимальний граничний рівень прибутковості інвестицій.

Недоліки методу IRR:

- У деяких випадках виникають протиріччя між NPV та IRR;
- Складність розрахунку.;
- Немає властивості адитивності;
- Неможливо використовувати при оцінці альтернативних проектів.

Метод розрахунку рентабельності інвестицій (індексу рентабельності).

Індекс рентабельності інвестицій (PI) - даний показник характеризує ступінь зростання цінності підприємства у розрахунку на одну грошову одиницю інвестицій [36].

Загальний підхід до оцінки інвестицій відображається в зіставленні поточної вартості щорічних грошових надходжень за вирахуванням інвестицій з поточною вартістю самих інвестицій.

Переваги методу рентабельності інвестицій:

- Враховує різну вартість грошей у часі.
- Відображає відносну міру зростання цінності підприємства у результаті реалізації проекту.
- Може використовуватися як ранжування проектів за ступенем вигідності.
- Показник PI не суперечить NPV.
- Може бути використаним як критерій формування портфеля проектів задля максимізації сумарної NPV.
- Доречно використовувати PI, коли є дефіцит інвестиційних ресурсів, тому що за такої умови найбільший інтерес становить віддача з кожної інвестованої грошової одиниці.

Недоліки методу PI (рентабельності інвестицій):

- Некоректно застосовувати для оцінки проектів з різними життєвими циклами.
- Складність розрахунку PI у проектах з нестандартними грошовими потоками - такі, що змінюють знак з «+» на «-» декілька разів.

- Складність розрахунку РІ при здійсненні інвестицій не єдиною сумою, а частинами протягом декількох періодів. Використання РІ як критерію ранжування проектів є не достатньо коректним, оскільки різні схеми інвестування за проектами та розрахунок цього показника порушують умови тотожного зіставлення [36].

Під терміном окупності розуміють тривалість періоду часу, протягом якого сума чистих грошових потоків (чистих доходів) дорівнює сумі інвестицій. Метод розрахунку терміну окупності інвестицій полягає у визначенні необхідного для відшкодування інвестицій періоду часу, за який очікується повернення вкладених коштів за рахунок доходів, отриманих від реалізації інвестиційного проекту [36].

Можливі два підходи до розрахунку терміну окупності. Перший заключається в тому, що сума початкових інвестицій ділиться на величину річних (середньорічних) надходжень. Він застосовується, коли грошові надходження приблизно однакові за роками. Другий підхід використовують, коли грошові потоки неоднакові за роками розрахункового періоду. Даний підхід передбачає визначення величини грошових надходжень від реалізації інвестиційного проекту зростаючим підсумком, тобто як кумулятивної величини.

Період окупності інвестицій (РР) - це період, який визначається від початку реалізації інвестиційного проекту до того моменту, коли доходи від реалізації даного проекту будуть дорівнювати початковим інвестиціям [30].

Основні переваги методу РР:

- Базується не на показнику прибутку, а на показнику грошового потоку;
- Простота розрахунків.
- Можливість ранжування проектів за термінами окупності і за ступенем ризику, передбачають, що чим коротший період повернення коштів, тим більші грошові потоки в перші роки реалізації інвестиційного проекту, при цьому кращі умови для підтримки ліквідності підприємства.

До недоліків даного методу відносять наступні:

- Період освоєння проекту не враховується;
- Не оцінюється прибутковість від вкладеного капіталу;
- Не оцінюється грошові надходження після закінчення терміну окупності, тобто не враховується увесь період функціонування проекту;
- Встановлюється тривалість граничного періоду окупності без належного теоретичного обґрунтування, що може призвести до відмови від економічно вигідних проектів;
- Не враховується фактор часу.

Метод розрахунку бухгалтерської рентабельності інвестицій - заснований на використанні бухгалтерського показника прибутку на відміну від попередніх, що передбачають використання показника грошового потоку [36].

Переваги методу бухгалтерської рентабельності інвестицій:

- Зручність користування в системі матеріального заохочення;
- Простота і очевидність розрахунків;
- Безпосередній зв'язок із показниками прийнятого обліку та аналізу;
- Менеджери віддають перевагу аналізу капіталовкладень через прибуток, тому що діяльність управлінського персоналу фірми оцінюється її власниками за критерієм прибутку.

Недоліки методу бухгалтерської рентабельності інвестицій:

- Не враховує фактор часу.
- Використання у розрахунках показника бухгалтерського прибутку (доходу), який не пов'язаний безпосередньо з одержанням і витрачанням грошових коштів, а не грошового потоку;
- Вибір розрахункового року. Іноді важко, а то і неможливо обрати рік, який буде найбільш характерний для проекту. Вони усі можуть відрізнятися за рівнем прибутку, виробництва, , процентними ставками й іншими показниками.

- Даний показник не використовує різну тривалість життєвих циклів проектів, що порівнюються.

Інколи трапляється, що різні показники ефективності інвестицій призводять до суперечливих висновків, це стосується конкуруючих інвестицій. Конкуренція між інвестиційними проектами може виникнути через дві причини. По-перше, можлива конкуренція між інвестиціями, які є взаємовиключними через причини неекономічного характеру. По-друге, можлива конкуренція між інвестиціями через бюджетні обмеження (іноді ця ситуація визначається як раціонування капіталу). У даній ситуації в портфелі підприємства може знаходитися кілька невзаємовиключних проектів з позитивними величинами показників ефективності, та для реалізації усіх проектів не вистачає коштів.

Інвестиції являються взаємовиключними лише у тих випадках, при яких вони можуть забезпечити альтернативні способи досягнення одного й того ж результату, або використання певного обмеженого ресурсу, проте не грошових коштів.

В сучасних умовах ефективність управління діяльністю підприємства в цілому та інвестиційної зокрема, ґрунтується на використанні моделей за вартісними, а не прибутковими критеріями. На рис. 1.2 можна побачити систематизовані моделі оцінки ефективності управління інвестиційною діяльністю.

Основними моделями, які характеризують ефективність інвестиційної діяльності є: модель дисконтованого грошового потоку; модель доданої економічної вартості; модель доданої вартості акціонерного капіталу.

Використання методів, заснованих на дисконтуванні, пов'язане із застосуванням моделі дисконтованого грошового потоку (модель DCF), що базується на процедурі приведення до теперішнього часу отриманих дивідендів шляхом дисконтування за ставкою, визначеною із урахуванням ризиків активів та фінансування.

Рис. 1.2 Систематизовані моделі оцінки ефективності управління інвестиційною діяльністю [36].

Ефективність інвестиційної діяльності може бути оцінена за допомогою моделі доданої економічної вартості (Economic Value Added – EVA), зміст якої полягає в тому, що капітал підприємства має використовуватись з такою ефективністю, щоб забезпечити норму доходності, необхідну інвестору, акціонеру чи власнику на вкладений капітал.

Разом з тим, результат отриманий за цією моделлю може бути збільшений шляхом коригування показників, що входять до її складу. В літературі визначено низку недоліків, характерних для цієї моделі: на результативний показник суттєво впливає первісна оцінка інвестованого капіталу; орієнтованість моделі більш на короткостроковий, а не на довго-строковий період.

Більш поширеною на сьогодні є модель доданої вартості акціонерного капіталу (SVA), яка оцінює збільшення акціонерної вартості капіталу як різницю між акціонерною вартістю, створеною майбутніми інвестиціями та акціонерною вартістю, створеною минулими інвестиціями (тобто балансовою вартістю акціонерного капіталу).

Також розроблено низку моделей інвестування, які надають можливість оптимально поєднувати такі критерії як ліквідність, прибутковість та ризик, зокрема модель Марковіца, модель оцінювання прибутковості фінансових активів (САРМ), моделі теорії ігор, моделі оцінки реальних опціонів.

Отже, в сучасних умовах аналіз управління реальними інвестиціями є комплексним заходом, який включає в себе аналіз доцільності та ефективності залучення реальних інвестицій, визначення ефективності інвестиційних проєктів, оцінку ефективності інвестиційної діяльності підприємства в цілому. Основною метою аналізу управління реальними інвестиціями є забезпечення найбільш ефективних форм вкладення капіталу, направлених на розширення економічного потенціалу підприємства. Зміст аналізу інвестиційної діяльності полягає у зіставленні витрат на інвестиції та отриманих доходів для визначення найбільш прибуткового та безпечного способу вкладення коштів для підприємства. На сьогодні залишається недостатньо вирішеним питання забезпечення поєднання високої ефективності доцільності та ефективності вкладення реальних інвестицій з їх використанням із максимальною віддачею.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ І ВИКОРИСТАННЯМ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «КЗН «РОСИНКА»

2.1. Оцінювання інвестиційного потенціалу промислового підприємства ТОВ «КЗН «Росинка»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Київський завод напоїв «Росинка» є один із найбільших виробників безалкогольних та слабоалкогольних напоїв в Україні. Виробничі потужності підприємства розташовані у місті Києві. Діяльність даного заводу належить до харчової промисловості, до третинного сектору економіки [48].

Компанія була заснована в 1960 році. Завод розпочав свою роботу на території Радянської України, з початку роботи спеціалізувався на розливі газованих напоїв. На даному етапі «Росинка» - це один із прикладів довгострокової роботи та розвитку в Україні. Компанія співпрацює з іноземним підприємством Orangina Schweppes Group (Оранжина Швепс Груп) та представляє їх інтереси у виробництві окремої категорії товарів вітчизняному ринку у вигляді «Росинки». Завдяки цьому існує гарантія орієнтації на міжнародні стандарти якості [48].

Але ці іноземні підприємства не є центрами контролю ТОВ «КЗН «Росинка». Тому завод має свій центр управління, головні менеджери якого власне знаходяться в головному офісі в місті Києві, тобто тут існує найвища роль управління.

Головним напрямом компанії являється виробництво, оптова та роздрібна торгівля мінеральними водами, соками, безалкогольними, слабоалкогольними та іншими напоями.

Основними умовами успіху організації є поставлені цілі та принципи, які встановлені в компанії. Підприємство орієнтується при планування на головну місію, якою є робота на економічну, організаційну та соціальну ефективність.

Компанія має власні цілі, такі як:

- Отримання прибутку та мінімізації витрат;
- Орієнтація на споживачів та залучення нових клієнтів;
- Гарантія високої якості продукції;
- Збільшення обсягів продажів;
- Впровадження новітніх технологій у виробництві.

Компанія ТОВ «КЗН «Росинка» на підприємстві безпосередньо виробляє:

- напої прохолоджувальні (води мінеральні та підсолоджені);
- соки та соковмісні напої;
- безалкогольні та слабоалкогольні напої;
- послуги з постачання пари та гарячої води електростанціям.

За весь період роботи, компанія показала наступний асортимент продукції:

- мінеральна вода ТМ «Софія Київська»;
- солодка газована вода «Байкал», «Золотий Ключик», «Тархун» і «Лимонад»;
- фруктові напої;
- соковий дитячий напій «Capri-Sonne»;
- енергетичний напій "Мустанг";
- соковмісна безалкогольна серія "Національні традиції хлібний квас натурального бродіння «Український»;
- ретро-серія "Преміум";
- слабоалкогольних коктейлів ТМ "Сансет";
- ароматні сиропи ТМ «Rosinka Dolce»;
- харчова суміш-коктейль молочний.

У виробництві дана компанія використовує нові технології для виготовлення своєї продукції. По-перше, компанія використовує сучасні пастеризатори, що дало змогу підприємству значно збільшити термін зберігання безалкогольних напоїв та, водночас, розширити ринок реалізації продукції. По-друге, на заводі обов'язковим є існування нових видів ліній з переміщення та розливу усіх напоїв та мінеральної води, які виробляються на підприємстві в емностях [48].

Компанія впровадила систему управління якістю, що є відповідає вимогам ДСТУ «ISO 22000». Остання ресертифікація заводу відбулася у травні 2020 року, терміном на 5 років. Це надало можливість удосконалити усі виробничі процеси та управління ними. Дана система охоплює 94% від усієї діяльності підприємства. Також регулярно впроваджуються та випускаються інноваційні продукти.

В компанії відбувається і творча діяльність - це створення і виготовлення нових дизайнів етикеток та пляшок. Також, у власності компанії є своя власна свердловина Юрського горизонту, глибиною 315 м, з якої починається розлив джерельної води. Керівництво піклується про те, щоб на заводі було сучасні технології та обладнання, опираючись на бюджет компанії, що має позитивний вплив на продуктивність підприємства та скорочує її загальні витрати.

Організаційна структура управління компанією завжди визначає відносини між елементами організації. Організаційна структура управління - це сукупність організаційно впорядкованих відносин і зв'язків між ланками та рівнями керівництва [17]. Ланкою в організаційній структурі може бути: сектор, цех, підрозділ, ділянка чи конкретний виконавець.

Для даного підприємства характерна дивізіональна організаційна структура, як це показано на рис. 2.1. У даній компанії діє дивізіонально-продуктова організаційна структура.

Один керівник має повноваження з питань керівництва виробництвом та збута будь-якого продукту чи послуги і він є відповідальним за даний тип продукції.

За схемою можна побачити, що існують певні підрозділи з єдиними керівниками, які і складають усю структуру управління.

До горизонтального поділу праці відноситься поділ виробничого процесу на стадії. Як можна побачити за схемою, існують певні підрозділи з єдиними керівниками, які складають всю структуру управління.

ТОВ «КЗН «Росинка» поділяє підприємство на: підготовча стадія, на якій виготовляють тару, ємності та іншу упаковку для виготовлення продукції; заготівельна стадія, на якій виготовляється сама продукція; та складальна, на якій напої перетворюються на готову продукцію.

Рис. 2.1 Організаційна структура підприємства ТОВ «КЗН «Росинка» [47]

Вертикальний поділ праці в компанії ТОВ «КЗН «Росинка» передбачає поділ управлінської системи на рівні для координації діяльності всіх елементів

горизонтального поділу праці. Для цього створений апарат управління, до якого входять керівники, менеджери і фахівці, які виконують на різних рівнях певні завдання, роботи, операції.

Діють три рівні менеджменту: керівники низової ланки; середньої ланки; та вищої ланки. Серед переваг цієї організаційної структури компанії ТОВ «КЗН «Росинка» - дивізійно-продуктової - є те, що увага приділяється всім, без виключення, конкретним продуктам, не зважаючи на те, що завод є досить великим.

Також в компанії існує досить якісна постановка завдання та контроль за виконанням усіх функцій працівників, координація усіх робіт, що проводяться на підприємстві та оперативне реагування на зміни. Компанію за весь період діяльності показала, що впровадити новий вид продукту не дуже важко, тому що діяльність в виробництва нового виду товару відбувається під чітким контролем управлінців.

Успіхів компанія досягла, також, за допомогою децентралізації влади, де при кожному відділі стоїть багато менеджерів, які контролюють діяльність заводу. Але також присутні і незначні недоліки у структурі. Компанія потребує дублювання окремих підрозділів, у тому числі і працівників управлінських рівнів для забезпечення якісного контролю роботи підприємства.

Найбільшою проблемою є забезпечення інвестиційними ресурсами. Процес формування інвестиційних ресурсів є складовою більш загального процесу - формування фінансових ресурсів для забезпечення усіх потреб стратегічного розвитку підприємства. Визначення джерел формування інвестиційних ресурсів має низку характерних особливостей: тривалий період інвестиційного процесу, альтернативність інвестиційних ресурсів, високий рівень ризику, економічна ситуація на ринку, рівень розвитку підприємства, його фінансово-майновий стан.

Значний вплив на інвестиційну діяльність підприємств має рівень інноваційного розвитку галузі. Враховуючи особливості оновлення на передових підприємствах промислової галузі, зазначимо, що вкладання коштів на них значне.

Якщо дивитись на результати діяльності, пов'язані з сучасним періодом, то слід зауважити, що враховуючи порівняння приросту основних засобів (за первісною вартістю) та приросту активів (чистих інвестицій), можна зробити висновок, що для ТОВ «КЗН «Росинка» не характерне оновлення основних засобів та зростання чистих інвестицій. Та порівняно з конкурентами на досліджуваному підприємстві не відбувається активного інвестування. Порівняння темпу росту запозиченого капіталу та використовуваного сукупного капіталу вказує на пасивну позицію

На досліджуваному підприємстві ТОВ «КЗН «Росинка» не відбувається приросту виробничих потужностей та зростання обсягів виробництва і реалізації продукції в достатній мірі.

Таблиця 2.1

Порівняльна характеристика стану основних засобів та інвестиційної діяльності по ТОВ «КЗН «Росинка» та ІП «Кока-Кола Беверіджиз Україна» за 2020 р.

Показники	ІП «Кока-Кола Беверіджиз Україна»	ТОВ «КЗН «Росинка»	Порівняння з ІП «Кока-Кола Беверіджиз Україна»
Стан основних засобів:			
1) коефіцієнт зношування;	0,36	0,60	+ 0,24
2) коефіцієнт збереження (придатності);	0,64	0,40	- 0,24
3) індекс зростання за первісною вартістю, %	101,2	104,6	+ 3,4
Темп приросту основних засобів за первісною вартістю, %	1,2	5,1	+3,9
Темп приросту активів (чисті інвестиції), %	3,9	5,3	+1,4

Продовження табл. 2.1

Темп приросту запозиченого капіталу для інвестування активів (р. III та р. IV пасиву), %	11,7	-20,2	-31,9
Темп приросту суми використовуваного сукупного капіталу (необоротні та оборотні активи), %	3,9	5,3	+1,4
Темп приросту чистого доходу (виручки) від реалізації, %	26,2	2,5	-23,7
Приріст виробничої потужності, %	12,5	-	x

Джерело: складено автором на основі звітності підприємств

Отже, на ТОВ «КЗН «Росинка», порівняно з одним із кращих підприємств галузі, практично відсутня інвестиційна діяльність, не відбувається нарощення техніко-технологічного потенціалу в достатній мірі та значно гірші узагальнюючі показники діяльності, які є результатом інвестування та техніко-технологічного оновлення.

Таблиця 2.1 дає змогу зробити висновок, що ступінь зношеності основних засобів значно нижчий, наприклад, за ІП «Кока-Кола Беверіджиз Україна», він майже вдвоє менший, ніж на ТОВ «КЗН «Росинка». Індекс зростання основних засобів на ТОВ «КЗН «Росинка» більший, ніж в ІП «Кока-Кола Беверіджиз Україна», очевидно з тієї причини, що в них дещо не співставна структура основних фондів, так, «Кока-Кола» відносно нове підприємство з фондами високої вартості, в тому числі значну вартість займають будівлі і споруди, тоді як «Росинка» має більш старе обладнання з нижчою первісною вартістю, а вартість будівель і споруд оцінена досить дешево, враховуючи те, що більшість з них мають вік понад 10 років.

Інвестування процесів оновлення (розширеного відтворення) здійснюється не лише за рахунок реінвестицій, а найчастіше за рахунок запозичень: кредитів банків та інвестицій стратегічних інвесторів (міжнародних корпорацій). Отже,

щоб утримати помітні темпи оновлення, власних коштів, як правило, не достатньо.

Загалом, середні та невеликі підприємства, у тому числі ТОВ «КЗН «Росинка», майже не здійснюють інвестування у значні проекти. В цілому інвестиції здійснюються у поточні потреби та фінансуються за рахунок власних джерел (прибуток, амортизаційні відрахування). Підприємства майже не залучають коштів зі сторони (за виключенням короткострокових кредитів та час від часу довгострокових).

Інвестиції здійснюються у поточні потреби: придбання та оновлення окремих видів обладнання або його частин, в систему управління якістю, ресертифікацію. Також інвестування здійснюється у потреби стимулювання збуту, але на мінімально необхідному рівні (торговельне обладнання тощо) та у випуск інноваційних продуктів. На підприємстві здійснюється фінансування поточної діяльності та оновлення фондів, інвестиційній діяльності в повному її розумінні не надається увага, центр інвестицій, як організований, відсутній. В цілому інвестиційну діяльність підприємства можна охарактеризувати на основі фінансової звітності.

Таблиця 2.2

Показники інвестиційної діяльності ТОВ «КЗН «Росинка» за 2017-2020 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1. Приріст активів (чисті інвестиції)	178	4	261	906
% до попереднього року	x	зменш. в 44,5 р.	збільш. в 65,0 р.	збільш. в 3,5 р.
2. Запозичений капітал для інвестування активів (довгострокові та поточні зобов'язання: III та IV розділи пасиву), середньорічна вартість	579,5	1265,5	1060,0	1337,0
% до попереднього року	x	218,3	83,8	126,1

Продовження табл. 2.2

3. Сума використаного сукупного капіталу (необоротні та оборотні активи = власному та запозиченому капіталу), середньорічна вартість	4950,0	4905,0	5051,5	5635,0
% до попереднього року	x	99,1	103,0	111,6
4. Видатки коштів на придбання необоротних активів (ф.№3)	110	315	399	404
% до попереднього року	x	286,4	126,7	101,3
5. Чистий прибуток	-208	153	499	114
% до попереднього року	x	x	326,1	22,8

Джерело: складено автором на основі звітності підприємств

Із таблиці видно, що підприємство має щорічні чисті інвестиції, але відсутня чітка тенденція до їх зростання. Формально можна говорити про розширене відтворення. Найвний запозичений капітал - в першу чергу по поточних зобов'язаннях. Сума використаного сукупного капіталу має в останні роки тенденцію до зростання. Видатки коштів на придбання необоротних активів щорічно зростають, але в цілому характерна тенденція до уповільнення темпів. Результатом загальної інвестиційної діяльності має бути чистий прибуток, але не відчувається явного взаємозв'язку між інвестиціями та чистим прибутком. ТОВ «КЗН «Росинка» займається виробничою діяльністю. Для нього характерні головним чином реальні інвестиції

Фінансові інвестиції взагалі переважно пов'язані з короткостроковими вкладками тимчасово вільних коштів або з метою встановлення контролю над партнерами і конкурентами. Щодо даного підприємства, то фінансові інвестиції воно здійснює дуже мало, і вони були представлені у вигляді частки в статутному капіталі інших підприємств і складала 15 тис. грн. У підприємства присутні короткострокові інвестиції, воно не розглядає тривалих великих проектів і інвестує кошти лише у поточні потреби.

Умовно процес формування інвестиційних ресурсів можна розбити на такі стадії:

1. Прогнозування потреби в загальному обсязі інвестиційних ресурсів. Оскільки дане підприємство не здійснює великих проектів, а інвестиції здійснюються на поточні потреби та залежать від наявності власних можливостей для фінансування, то прогнозування потреби в інвестиціях має дещо "зворотній" характер: потреба в загальному обсязі інвестицій визначається, виходячи із наявних коштів підприємства. Основна частка інвестицій - реальні.
2. Визначення джерел фінансування. Залучених та запозичених коштів підприємство майже не використовує. Джерелом є переважно власні кошти та короткострокові кредити, раніше залучались довгострокові кредити.
3. Вибір методу фінансування. Для поповнення оборотних активів - короткострокові кредити, для поповнення необоротних активів - переважно власне самофінансування.
4. Оптимізація структури джерел формування інвестиційних ресурсів: здійснюється за критерієм фінансової стійкості та максимізації суми прибутку. Але на даному підприємстві використовують тільки власні джерела, тому останній етап дуже спрощений.

2.2. Дослідження управління використанням інвестицій промисловим підприємством ТОВ «КЗН «Росинка»

Ефективність управління інвестиційною діяльністю значною мірою характеризується рівнем нововведень на підприємствах. На сферу виробництва, структуру та обсяги споживання визначальним чином впливають знання.

Основна частина споживання сучасного суспільства складається з продуктів, потреба в яких та вміння використання яких стали можливими тільки завдяки найбільш новітнім технологіям досягненням науки і техніки. Від

економічної спрямованості суспільство переходить до інноваційної, від накопичення матеріальних благ як основи особистого добробуту - до нагромадження інформації як основи суспільного прогресу.

Швидка зміна показників, що визначає конкурентоспроможність фірми на світовому ринку та динамічний розвиток глобального середовища примушує уряд при формуванні умов економічного зростання і процвітання нації дедалі активніше звертатися до проблем забезпечення національної конкурентоспроможності у глобальному масштабі.

Дослідження закордонних економістів показують, що більше ніж 80% зростання ВВП пов'язане з технологічними нововведеннями, а не з капіталовкладеннями. Саме тому, доцільно говорити про інноваційний тип розвитку економіки як такий, що надалі більше стає єдиним можливим для сучасного суспільства [43]. Всім розвиненим країнам світу притаманний інноваційний розвиток економіки, що являється одночасно і чинником, і наслідком економічного зросту країни. Його ефективність обумовлюється змістом відповідних інноваційних напрямків, що задовольняють потреби динамічного розвитку економіки.

Основні зовнішні фактори, які визначають інвестиційний потенціал промислових підприємств, які були виявлені в процесі проведеного аналізу та згруповані в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Зовнішні фактори інвестиційного потенціалу промислового підприємства

Позитивні	Негативні
Сприятливий клімат	Нестабільність законодавства
Насичена мережа залізничних і автомобільних шляхів	Відсутність досконалого законодавства з питань лізингових відносин

Продовження табл. 2.3

Наявність ресурсно-сировинної бази	Значне податкове навантаження прибутку підприємств
Наявність науково-промислового потенціалу	Низька частка залучених коштів вітчизняних інвесторів
Вигідне географічне розташування відносно ринків України та країн СНД	Низький рівень організаційного регулювання інвестиційної діяльності
Різноманітність форм власності	Загальний спад виробництва
Руйнування монополізації виробництва	Недостатній розвиток відносин власності
Створення сучасних інформаційних технологій та програмних продуктів	Високі ставки на кредити

Джерело: складено автором на основі [26]

На сьогодні основним ресурсом, який в найближчій перспективі може найвагомніше посприяти підвищенню ефективності функціонування підприємств є іноземні інвестиції.

Збільшення обсягів залучених іноземних інвестицій сприятиме нарощуванню фінансової потужності і внутрішніх інвесторів, адже завдяки глобалізації закордонні залучені інвестиції набувають сталого характеру, а відповідна спеціалізація території отримує визнання в міжнародному масштабі.

Основним завданням держави на ринку інвестицій залишається створення сприятливих умов задля залучення вітчизняного капіталу в економіку, враховуючи і банківські кредити.

Відсутність вітчизняного інвестора в діяльності національних підприємств в свою чергу відлякує іноземного, які легше інвестують в ті країни, де є вітчизняні інвестори, наявність яких розглядається як певна запорука стабільності.

Основними напрямками державної політики щодо активізації інвестиційної діяльності мають бути:

- забезпечення стабільного політичного середовища, прийняття відповідних законів, які б гарантували захищеність вітчизняного та іноземного інвестора;

- зниження рівня прямого оподаткування підприємств;
- запровадження норм прискореної амортизації з метою стимулювання капіталовкладень у пріоритетні галузі та у виробництво інноваційного продукту.

Разом з тим, саме прибуток, який є джерелом самофінансування підприємства, виконує ще дві важливі функції розвитку підприємства: очікуваний прибуток є основою для прийняття інвестиційних рішень та мірою успіху діяльності підприємства.

Головним правилом у формуванні стратегії інвестування в теорії ризик-менеджменту є досягнення оптимального співвідношення виграшу і величини ризику. Збитковість підприємств свідчить про неможливість використання ним в повному обсязі такої складової джерела власних інвестиційних ресурсів як чистий прибуток і одночасно знижує їх рейтинг порівняно із іншими підприємствами, що працюють прибутково, підвищуючи рівень інвестиційного ризику.

Однією з основних характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стабільність. Вона характеризується співвідношенням власного та залученого капіталу і залежить від структури зобов'язань підприємства. Інвестиційний портфель ТОВ «КЗН «Росинка» є недостатнім в межах інвестиційної діяльності даного підприємства. Він не відповідає його цілям та наявним ресурсам. Хоча, цілі, які ставить перед собою підприємство не досить відповідають потребам, що склалися на конкурентному ринку, адже підприємство не розглядає розширеного відтворення основних фондів, а лише інвестує кошти у поточні потреби.

Формуючи інвестиційний портфель підприємство дотримується стандартного набору критеріїв: забезпечення реалізації інвестиційної стратегії, забезпечення відповідності портфеля інвестиційним ресурсам, оптимізація співвідношення доходності, ризику та ліквідності, забезпечення керованості

портфелем. Підприємство останнім часом використовує лише власні джерела фінансування відтворення основних засобів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Характеристика можливих власних джерел фінансування відтворення основних засобів (тис. грн.)

Джерела	Роки			
	2017	2018	2019	2020
Амортизація (Ф.№2,р.260)	208	250	275	317
% до попереднього року	x	120,2	110,0	115,3
Чистий прибуток (Ф.№2,р.220)	-208	153	499	114
% до попереднього року	x	-73,6	326,1	22,8
Нерозподілений прибуток на кінець року (Ф.№1,р.350)	721	764	1263	1377
% до попереднього року	x	106,0	165,3	109,0

Джерело: складено автором на основі звітності підприємств

Таблиця дає змогу зробити висновок, що, якщо порівняти видатки коштів на придбання необоротних активів за цей період, то можна сказати, що ці видатки перевищували розміри амортизаційних надходжень, але були менші ніж сума амортизації та чистого прибутку. Тобто на відтворення витрачалась частина чистого прибутку та амортизаційні відрахування.

Варто зазначити, що наявність власних джерел недостатня для забезпечення розширеного відтворення основних засобів та техніко-технологічного оновлення виробництва.

Підприємство майже не використовує позикові та залучені джерела інвестування.

Таблиця 2.5

Характеристика нововведень підприємств лідерів виробників соків та газованих напоїв за темпами розвитку інноваційної діяльності

Підприємства	Основні нововведення	Цілі оновлення	Характеристика інвестицій
1	2	3	4
ІП «Кока-Кола Беверіджиз Україна»	<ul style="list-style-type: none"> - встановлено понад 20 циліндро конічних танків; - збудовано новий корпус під новий цех розливу з лінією німецької фірми KHS продуктивністю 60 тис. пляшок на годину; - введено додатково один варильний 	<ul style="list-style-type: none"> - нарощування виробничих потужностей з найсучаснішим техніко-технологічним забезпеченням - технологічна реконструкція і трансформація підприємства; - підтримання та підвищення якості 	<ul style="list-style-type: none"> - кредит від Європейського банку реконструкції і розвитку (40 млн. доларів); - власні реінвестиції (приблизно половина маси прибутку щорічно)
ТОВ «КЗН «Росинка»	<ul style="list-style-type: none"> - введено 10 циліндроконічних танків (збільшення технічного потенціалу в 2,5 рази); - розроблено та впроваджено слабоалкогольні напої; 	<ul style="list-style-type: none"> - підвищення якості продукції (офіційно задекларована мета); - нарощування потужностей та збільшення частки ринку (враховуючи введення 30 циліндроконічних танків) 	<ul style="list-style-type: none"> - власні кошти; - кредити банків (за даними підприємства)
ТОВ «Сандора»	<ul style="list-style-type: none"> - впроваджено 3 високопродуктивні лінії з розливання соку у пляшки; - введено потоковий і тунельний пастеризатори; - організовано розливання соку в КЕГи та ПЕТ-пляшки; - встановлено понад п'ять циліндроконічних танків; 	<ul style="list-style-type: none"> - нарощування потужностей та підвищення якості; - розширення асортименту - тобто збільшення частки ринку 	<ul style="list-style-type: none"> - іноземні інвестиції (починаючи з інвестиційної компанії "INVESCO CEAM")

Джерело: розроблено автором на основі звітності підприємства

Таблиця дає змогу зробити висновок, що усі підприємства поряд з питаннями удосконалення асортименту та підвищення якості значну увагу приділяють техніко-технологічному інноваційному оновленню, в тому числі з метою розширення виробничого потенціалу, тобто боротьба за позиції на ринку буде посилюватись.

Інвестування процесів оновлення здійснюється не лише за рахунок реінвестицій, а найчастіше за рахунок запозичень: кредитів банків та інвестицій стратегічних інвесторів (міжнародних корпорацій). Отже, щоб утримати помітні темпи оновлення, власних коштів, як правило, не достатньо навіть у лідерів даної галузі.

Аналіз можливості використання зовнішніх джерел свідчить про наступне. Найширше використовуються кредити банків. Заповнити тимчасовий розрив у русі оборотних коштів допоможуть короткострокові кредити терміном до 1 року. А для придбання або модернізації основних засобів підприємства надаються довгострокові кредити, терміном від 1 року до трьох років.

Базовими умовами для надання є: ефективність запропонованого проекту, задовільний фінансовий стан клієнта, надання достатнього і ліквідного забезпечення, відсоткова ставка за користування кредитом: 21 — 24% річних у національній валюті, 14 — 15% річних в іноземній валюті. Сума кредиту може досягати 50% ринкової вартості активів.

ТОВ «КЗН «Росинка» в цілому має задовільний фінансово-майновий стан, але він не відзначається стабільністю в динаміці, отже, дане підприємство практично не може виступати клієнтом банку в операціях по довгостроковому кредитуванню.

Підприємство також не може розраховувати на кредитну лінію Європейського банку реконструкції і розвитку, оскільки вона призначена для малих і середніх приватних підприємств.

ТОВ «КЗН «Росинка» на сьогодні не використовує можливості лізингу та облігаційних позик. Стосовно лізингу - це реальний резерв розширення можливостей інвестування [23]. Питання доцільності емісії облігацій на даному етапі розвитку підприємства є досить спірним. Попит на облігації підприємства з таким фінансовим станом не буде значним.

Підприємство має щорічні чисті інвестиції, хоча відсутня чітка тенденція до їх зростання. Формально можна говорити про розширене відтворення. Сума використовуваного сукупного капіталу має в останні роки тенденцію до зростання. Видатки коштів на придбання необоротних активів щорічно зростають, але в цілому характерна тенденція до уповільнення темпів.

Результатом загальної інвестиційної діяльності має бути чистий прибуток, але не відчувається явного взаємозв'язку між інвестиціями та чистим прибутком.

Підприємство останнім часом використовує лише власні джерела інвестування відтворення основних засобів. На відтворення витрачалась частина чистого прибутку та амортизаційні відрахування. Наявність власних джерел недостатня для забезпечення розширеного відтворення основних засобів та техніко-технологічного оновлення виробництва. Підприємство не використовує позикові та залучені джерела інвестування.

ТОВ «КЗН «Росинка» на сьогодні не використовує можливості лізингу та облігаційних позик, що могло би стати реальним резервом розширення можливостей інвестування.

У ТОВ «КЗН «Росинка», порівняно з кращими підприємствами галузі, практично відсутня інвестиційна діяльність, не відбувається нарощення техніко-технологічного потенціалу та значно гірші узагальнюючі показники діяльності, які є результатом інвестування та техніко-технологічного оновлення. Усі ведучі підприємства поряд з питаннями удосконалення асортименту та підвищення якості значну увагу приділяють техніко-технологічному інноваційному оновленню, у тому числі з метою розширення виробничого потенціалу.

Інвестування процесів оновлення (розширеного відтворення) здійснюється не лише за рахунок реінвестицій, а найчастіше за рахунок запозичень: кредитів банків та інвестицій стратегічних інвесторів (міжнародних корпорацій).

При інвестуванні підприємство в першу чергу повинно надавати перевагу власним інвестиційним ресурсам з внутрішніх джерел формування, серед яких найбільш вагомими є чистий прибуток та амортизаційні відрахування. Для невеликих недержавних підприємств зовнішні джерела формування власних інвестиційних ресурсів (емісія акцій, додатковий пайовий капітал тощо) є мало реальними і ризикованими. У випадку нестачі внутрішніх джерел для формування власних інвестиційних ресурсів підприємство переходить додатково до формування позикових інвестиційних ресурсів. Саме прибуток серед власних джерел фінансування має сформувати так звані активні інвестиції, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок його техніко-технологічної інноваційної модернізації. Тобто, підприємство має розробити стратегію підвищення прибутковості.

Враховуючи поки що невисокий рівень прибутковості, для досліджуваного підприємства основним джерелом власних ресурсів є амортизаційні відрахування. Амортизаційні відрахування, які є джерелом фінансування пасивних інвестицій, на сьогодні не здатні також виконати свої функції. В зв'язку з цим доцільно застосовувати метод накопичення амортизаційного фонду.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Визначення ефективності управління інвестиціями підприємства з використанням методу «Дельфі»

Враховуючи значення інвестицій для економічного розвитку країни, вкрай важливо виокремити показники, які якнайповніше характеризують результати інвестиційної діяльності, для чого доцільним є проведення експертного опитування.

Метод експертних оцінок - дозволяє отримати об'єктивну оцінку на основі аналізу певної сукупності індивідуальних думок експертів.

Одним із найбільш розповсюджених методів проведення експертного опитування є метод «Дельфі».

Метод «Дельфі» є багатотуровим анонімним опитуванням експертів. В основі використання методів експертних оцінок лежать глибокі знання спеціалістів, уміння узагальнити свій і чужий досвід практичної діяльності у певній галузі знань [35].

Проаналізувавши дослідження наукових праць можна сформулювати дві системи показників: тих, що визначають рівень управління інвестиційною діяльністю та комплексно характеризують діяльність підприємства, і показників, які характеризують ефективність управління окремими інвестиційними проектами.

Сформована система показників характеризує ефективність управління інвестиційною діяльністю, охоплюючи фінансові, ресурсні та інвестиційні показники (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Показники, які визначають рівень управління інвестиційною діяльністю

Показник	Економічний зміст
1. Грошовий потік	Різниця між грошовими надходженнями і витратами підприємства
2. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	Сума коштів, отриманих підприємством у результаті реалізації продукції від основної діяльності без податків
3. Чистий прибуток	Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства за рік
4. Рентабельність підприємства	Кількість одиниць чистого прибутку, отриманого підприємством від використання одиниці майна
5. Рентабельність основних засобів	Обсяг чистого прибутку за одиницю використаних основних засобів
6. Рентабельність залученого капіталу	Обсяг чистого прибутку за одиницю залученого капіталу, використаного підприємством
7. Рентабельність реалізації продукції	Обсяг прибутку від реалізації продукції за одиницю отриманого чистого доходу від реалізації
8. Коефіцієнт покриття	Кількість одиниць оборотних активів на одиницю поточних зобов'язань підприємства
9. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Частка залученого капіталу в загальній вартості капіталу, що знаходиться в розпорядженні підприємства
10. Коефіцієнт концентрації власного капіталу	Частка власного капіталу в загальній вартості усього капіталу, що знаходиться в розпорядженні підприємства
11. Вартість основних засобів	Залишкова вартість основних засобів, що знаходяться на балансі підприємства на кінець року
12. Коефіцієнт зносу основних засобів	Частка зношених основних засобів у їх загальній вартості
13. Коефіцієнт оновлення основних засобів	Частка основних засобів, що надійшла за рік, у їх загальній вартості
14. Фондовіддача	Обсяг чистого доходу, отриманого з одиниці використаних основних засобів

Продовження табл. 3.1

15.Фондомісткість	Вартість основних засобів, необхідних для отримання одиниці чистого доходу
16.Коефіцієнт Альтмана	Комплексний показник, що характеризує ймовірність банкрутства

Джерело: розроблено автором на основі [35]

Формування системи прийняття рішення за допомогою використання методу «Дельфі» для відбору показників, які визначають ефективність управління інвестиційною діяльністю, наведені у вигляді послідовності на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Послідовність прийняття рішень на основі використання методу «Дельфі»

Наступним важливим питанням є оцінка відносної важливості показників, що здійснюється за результатами аналізу якісної інформації. У теперішній час найбільш поширеним способом отримання й оцінювання якісної інформації є експертні оцінки. В основі більшості експертних оцінок лежать анкетні дані.

За допомогою анкетування, опитувального листа або таблиці здійснюється збір необхідної інформації. Метод «Дельфі» передбачає оцінку відносної важливості показників, як правило, за 100-бальною системою. Експерт надає 100 балів показнику, який вважає найважливішим, 0 балів - показнику, який не характеризує досліджуваний процес. При інтервалі 0-100 балів експерт має надати однакову кількість балів двом або більше показникам, якщо він буде вважати їх рівнозначними. Усі бальні оцінки експертів розміщують в окремій таблиці, так званій матриці, на підставі якої в подальшому формується матриця рангів.

Ранг – це порядковий номер, що визначає місце кожного показника в загальній сукупності. Ранги, зазвичай, відповідають числам натурального ряду 1, 2, 3, ..., n, де n - кількість рангових показників.

Ранг, рівний одиниці, присвоюється найбільш важливому показнику; ранг з максимальним числом n - найменш важливому показнику. Якщо експерт надає однакову кількість балів декільком показникам, то їм присвоюються стандартизовані ранги - як частка від ділення суми місць, що зайняті показниками з однаковими рангами, на загальну кількість таких альтернатив. Для оцінки відносної важливості показників, що містяться в опитувальній анкеті, розраховується система статистичних показників.

Розрахункове значення критерію Пірсона зіставляється з табличним критерієм Пірсона для $(n - 1)$ степенів свободи та довірчої ймовірності $p = 0,95$, тобто допускається похибка з ймовірністю 95 %. Якщо розраховане значення перевищує табличне, то коефіцієнт конкордації вважається значущим. Експертні опитування за кожною системою показників були проведені у три тури. Після

кожного туру результати обробки даних направлялися кожному експерту для ознайомлення з думками колег. Анонімність опитування досягається тим, що члени групи не були представлені один одному. Після ознайомлення з думками своїх колег, кожен експерт може порівняти свої відповіді з відповідями інших експертів та узагальненими висновками всієї групи експертів і може змінити свої думки без публічного оголошення про це. Такий зворотний зв'язок дозволяє поступово підвищувати ступінь узгодженості думок експертів. В табл. 3.2 наведено результати розрахунків коефіцієнта конкордації та його оцінка за критерієм Пірсона за даними третього туру опитування з урахуванням позицій всіх експертів та умов послідовного вилучення одного з експертів.

Прийнятна ступінь узгодженості думок експертів дозволяє вибирати оптимальний показник для оцінки управління інвестиційною діяльністю та інвестиційними проектами, базуючись на розрахованих статистичних характеристиках за формулами. Результати розрахунків наведені у табл. 3.3.

Найкращим вважається показник, який отримає найбільший середній бал, найбільшу середню вагу і відповідно найменше значення середнього рангу. який є важливими об'єктом фінансового менеджменту, що визначає розвиток підприємства та кінцевий результат його господарської діяльності.

Таблиця 3.2

Коефіцієнти конкордації

Виключається експерт	Значення	
	Коефіцієнта конкордації, $K_{кон}$	Істотності коефіцієнта конкордації X_p^2
0	0,612	215,02
1	0,637	205,72
2	0,627	202,47
3	0,628	202,98
4	0,646	208,60

Продовження табл. 3.2

5	0,626	202,31
6	0,630	203,49
7	0,630	203,55
8	0,628	202,78
9	0,643	207,57
10	0,626	202,31
11	0,633	204,49
12	0,646	208,71
13	0,629	203,28
14	0,625	201,71
15	0,628	202,93
16	0,643	207,75
17	0,652	210,63
18	0,629	203,10
19	0,635	205,21
20	0,627	202,43

Джерело: розроблено автором на основі [35]

Серед показників, які характеризують управління інвестиційною діяльністю є грошовий потік. Грошовий потік – це як система «фінансового кровообігу» господарського організму підприємства. Ефективно організовані грошові потоки підприємства є найважливішим симптомом його «фінансового здоров'я», передумовою досягнення високих кінцевих результатів господарської діяльності в цілому. Високу увагу приділили експерти й таким показникам як чистий прибуток, та рівень рентабельності підприємства. Чистий прибуток завжди за будь-якого стану економіки залишається об'єктом уваги потенційних інвесторів, оскільки характеризує здатність підприємства оптимізувати свої доходи та витрати та є свого роду індикатором наявності в підприємства ефективної стратегії розвитку.

Проте сам по собі прибуток не завжди характеризує ефективне використання ресурсів підприємства, що й пояснює увагу і до такого показника як рентабельність.

Статистична оцінка порівняльної важливості показників результатів
управління інвестиційною діяльністю

Показник	Статистичні коефіцієнти					
	Середнє значення в балах,	Середній ранг, S_j	Частота максимально можливих оцінок, K^1_j 00	Коефіцієнт активності експертів, $K_{ав. j}$	Середня вага показника W_j	Розмах оцінок, L_j
1	2	3	4	5	6	7
1.Грошовий потік	96,50	2,925	0,70	1,00	0,081	30,0
2.Чистий дохід від реалізації продукції	65,50	9,1	0,05	1,00	0,055	50,0
3.Чистий прибуток	83,00	4,975	0,40	1,00	0,072	50,0
4.Рентабельність підприємства	70,50	8,275	0,00	1,00	0,061	40,0
5.Рентабельність основних засобів	87,00	3,675	0,25	1,00	0,077	40,0
6.Рентабельність залученого капіталу	77,00	5,9	0,10	1,00	0,68	50,0
7.Рентабельність реалізації продукції	61,00	10,85	0,00	1,00	0,052	40,0
8.Коефіцієнт покриття	66,50	8,65	0,00	1,00	0,058	30,0
9.Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	67,50	8,775	0,00	1,00	0,058	40,0
10.Коефіцієнт концентрації власного капіталу	56,00	11,725	0,00	1,00	0,049	30,0
11.Вартість основних засобів	67,00	8,525	0,00	1,00	0,058	40,0
12.Коефіцієнт зносу основних засобів	74,00	6,7	0,00	1,00	0,065	40,0
13.Коефіцієнт оновлення основних засобів	64,00	9,325	0,05	1,00	0,056	50,0
14.Фондовіддача	66,25	9,2	0,05	1,00	0,057	50,0
15.Фондомісткість	36,50	16,775	0,00	1,00	0,031	30,0
16.Коефіцієнт Альтмана	31,00	17,025	0,00	1,00	0,025	40,0

Джерело: розроблено автором на основі звітності підприємства

Висока увага приділена показникам, які характеризують співвідношення власного та залученого капіталу пояснюється тим, що, незважаючи на те, що залучення капіталу дозволяє максимізувати рівень прибутковості підприємства,

проте, досягаючи певної межі, призводить до суттєвого зниження рівня фінансової стійкості, а в окремих випадках і до неплатоспроможності підприємства та банкрутства.

Значна частка залученого капіталу в структурі капіталу підприємства з однієї сторони свідчить про довіру кредиторів, проте й може бути спричинена несвоєчасним погашенням зобов'язань перед кредиторами, а отже, свідчитиме про високий рівень фінансового ризику неповернення інвестиційних ресурсів.

Оптимальне поєднання власного та залученого капіталу надає підприємствам можливість підвищити ефективність функціонування. Водночас не приділено увагу таким показникам, як коефіцієнт оновлення основних засобів, фондівіддача та фондоємність, що спричинене загальним незадовільним станом основних засобів на промислових підприємствах України в цілому.

Серед показників, які характеризують управління інвестиційними проектами, найкращим показником є дисконтований термін окупності інвестицій, який характеризує період часу, впродовж якого інвестор повністю повертає кошти, вкладені в інвестиційний проект.

Висока увага до цього показника пояснюється тим, що за сучасного стану економіки України та світової економіки інвестору надзвичайно важливо якомога швидше отримувати прибуток від інвестиційних ресурсів у зв'язку із складністю отримання банківських кредитів та інших позичених та залучених коштів. В табл. 3.4 наведено ранжування показників, які характеризують управління інвестиційною діяльністю по мірі зниження їх відносної важливості за значенням рангу.

Таблиця 3.4

Ранжування показників, які характеризують управління інвестиційним проектом за відносною важливістю

Місце показника за відносною важливістю	Місце показника згідно таблиці К.1	Середнє значення рангу
1	1. Дисконтований термін окупності	2,925
2	2. Дисконтований індекс доходності	3,675
3	3. Термін окупності	9,000
4	4. Індекс доходності	9,100
5	5. Середня ставка доходу	9,200
6	6. Чиста приведена вартість	9,325
7	7. Внутрішня ставка доходу	10,850
8	8. Аналіз чутливості інвестиційного проекту	11,725
9	9. Аналіз імовірності оптимістичного та песимістичного варіантів	12,325
10	10. Аналіз рівня беззбитковості	12,525

Джерело: розроблено автором на основі звітності підприємства

Із таблиці видно, що метод експертних оцінок є ефективним засобом ранжування показників за ступенем відносної важливості. Такі дослідження дозволяють виокремити коло показників, які характеризують певну діяльність підприємства, у нашому випадку, інвестиційну.

За наявності декількох показників з приблизно близькими значеннями середнього балу, середнього рангу, середньої ваги і необхідності вибрати єдиний можна скористатись додатково одним із методів генерування ідеї, зокрема, методом «мозкового штурму». Таким чином, з метою оцінювання рівня

управління інвестиційною діяльністю необхідним є визначення комплексу показників, наведених в табл. 3.5, зважаючи на їх вагомість.

Таблиця 3.5

Ранжування комплексу показників, з метою оцінювання рівня управління інвестиційною діяльністю

Місце показника за відносною важливістю	Місце показника	Середнє значення рангу
1	1. Грошовий потік	2,925
2	3. Чистий прибуток	3,675
3	4. Рентабельність підприємства	4,975
4	10. Коефіцієнт концентрації власного капіталу	5,9
5	2. Виручка (дохід) від реалізації продукції	6,7
6	9. Коефіцієнт концентрації залученого	8,275
7	6. Рентабельність залученого капіталу	8,525
8	7. Рентабельність реалізації продукції	8,650
9	12. Коефіцієнт зносу основних засобів	8,775
10	11. Вартість основних засобів	9,1
11	5. Рентабельність основних засобів	9,2
12	8. Коефіцієнт покриття	9,325
13	16. Коефіцієнт Альтмана	10,85
14	15. Фондомісткість	11,725
15	13. Коефіцієнт оновлення основних засобів	12,325
16	14. Фондовіддача	16,275

Джерело: розроблено автором на основі звітності підприємства

Запропонована методика оцінки рівня ефективності управління інвестиційною діяльністю передбачає:

Визначення ефективності управління інвестиційними проектами у випадку їх наявності за терміном окупності.

Аналіз стану управління інвестиційною діяльністю за оцінкою та динамікою таких показників: чистий прибуток; грошовий потік; рентабельність

підприємства; коефіцієнт концентрації власного капіталу; виручка (дохід) від реалізації продукції; коефіцієнт концентрації залученого капіталу; рентабельність залученого капіталу; рентабельність реалізації продукції; коефіцієнт зносу основних засобів; вартість основних засобів.

Здійснити порівняння розрахованих показників із еталонними значеннями, визначаючи динаміку їх зміни та відповідність нормативному значенню.

Оцінити відповідність чи невідповідність отриманих значень показників виставлянням двох балів у випадку повної відповідності, одного балу у випадку часткового відхилення та нуля - у випадку повного відхилення від нормативного значення.

На основі комплексного аналізу зробити висновок про ефективність управління інвестиційною діяльністю, зважаючи на таку шкалу:

- 20–14 – ефективне управління;
- 13–7 – недостатньо ефективне управління;
- 6–0 – неефективне управління.

Отже, з метою підвищення та ефективності управління інвестиційною діяльністю вітчизняним підприємствам необхідно підвищувати ефективність використання майна, формування грошового потоку. Також необхідно звернути увагу на співвідношення власних та залучених коштів, вживати заходів із впровадження енергозберігаючих технологій, які дозволять знижувати величину витрат та підвищувати рівень прибутку. Крім того, з метою більшого зацікавлення потенційних інвесторів, промисловим підприємствам варто більше уваги приділяти питанню формування власних інвестиційних проєктів, особливо пов'язаних із впровадженням інновацій. Це зумовлене тим, що реальні бізнес-плани із визначеним прогностичним рівнем прибутку та терміном окупності дозволять швидше отримати інвестиційні ресурси.

3.2. Управління реальними інвестиціями в умовах нестабільності

Залучення інвестицій вимагає від керівництва постійного удосконалення господарської діяльності та підвищення рівня інвестиційних переваг порівняно із іншими підприємствами, тому є важливим питанням впродовж усього періоду функціонування підприємств.

Останніми роками інвестиційний ринок України характеризується динамічним розвитком високим рівнем зацікавленості іноземних інвесторів та високим попитом на інвестиційні ресурси, тому є інвестиційно привабливим.

Усі організації, в процесі своєї господарської діяльності змушені вступати у певні відносини з іншими суб'єктами господарювання.

Існуючі теорії управління поділяють підприємство як систему, яка постійно взаємодіє з іншими елементами зовнішнього середовища, іншими підприємствами, банками, організаціями, які належать до соціально-політичних та економічних інституцій держави, місцевих органів, що дає змогу йому підтримувати достатньо стійке становище, виживати в нестабільних умовах.

Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства оснований на використанні системного підходу, урахуванні загальної базової стратегії розвитку підприємства, прилаштування інвестиційної діяльності до умов зовнішнього середовища та використанні результатів інноваційної діяльності підприємства.

На сьогоднішній день інвестиційна діяльність підприємства передбачає задоволення поточних інвестиційних потреб і форми цієї діяльності на перспективу. В процесі інвестиційної діяльності та господарської діяльності в цілому, керівництво підприємства має змогу керувати окремими процесами, тоді як іншими - управління є неможливим, і здійснюється лише коригування господарської діяльності відповідно до змін, які спричинили некеровані процеси.

Зважаючи на тенденції розвитку світової та вітчизняної економік важливим є інтегрування інвестиційної діяльності в систему антикризового управління, що має досить специфічний об'єкт впливу - кризові явища широкого спектра, різних рівнів прояву та механізмів формування.

Промислові підприємства мають можливість опосередковано впливати на зовнішні чинники кризи на відміну від внутрішніх. Саме тому, необхідно сконцентрувати увагу на їх ідентифікації та усуненні. Основні можливі внутрішні чинники кризи пов'язані із управлінням інвестиційною діяльністю, їх вплив на діяльність підприємств узагальнено на рис. 3.2.

Управління в умовах нестабільності визначається як процес діяльності суб'єктів господарювання під натиском певних обставин, які створюють умови для здійснення аналізу, планування, організації, контролю взаємозалежних операцій в процесі прийняття швидких і раціональних рішень з невідкладних проблем, які виникають перед суб'єктом господарювання.

Управління в умовах нестабільності є управлінням, спрямованим на передбачення небезпеки, аналізу її ознак і усунення загроз можливої появи кризових ситуацій, та в разі їх появи - аналіз і забезпечення швидких заходів ліквідаційного характеру з найменшими втратами та негативними наслідками. Особливе значення при цьому має використання факторів нестабільності для наступного розвитку підприємства.

Основною метою управління в умовах нестабільності є забезпечення високих результатів - які були заплановані чи випадкові - з допомогою здорової організації, що досягається при використанні оточення на основі гарно поставленого управління людьми і комунікаціями.

Рис. 3.2. Вплив внутрішніх чинників кризи, пов'язаних із управлінням інвестиційною діяльністю

Необхідність проведення управління в умовах нестабільності зумовлене такими чинниками:

- відсутність на вітчизняних підприємствах необхідного рівня прибутковості;
- значні фінансові зобов'язання підприємств при незначних обсягах грошових надходжень;
- недостатній рівень реалізації продукції;
- недостатні обсяги інвестиційних ресурсів в галузі;
- низький рівень нововведень у галузі, яка продукує засоби виробництва для інших галузей промисловості.

Визначено, що управління кризовими ситуаціями за умов інтегрування інвестиційної діяльності в систему антикризового управління складається з декількох етапів.

Першим етапом є діагностика фінансового стану підприємства; виявлення причин кризового стану з врахуванням оцінювання зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування промислового підприємства; визначення причинно-наслідкових зв'язків кризи та їх впливу на інвестиційну діяльність підприємства, як це видно з рис. 3.3.

Одночасно з цим етапом управління інвестиційною діяльністю передбачається визначення рівня інвестиційної привабливості промислового підприємства.

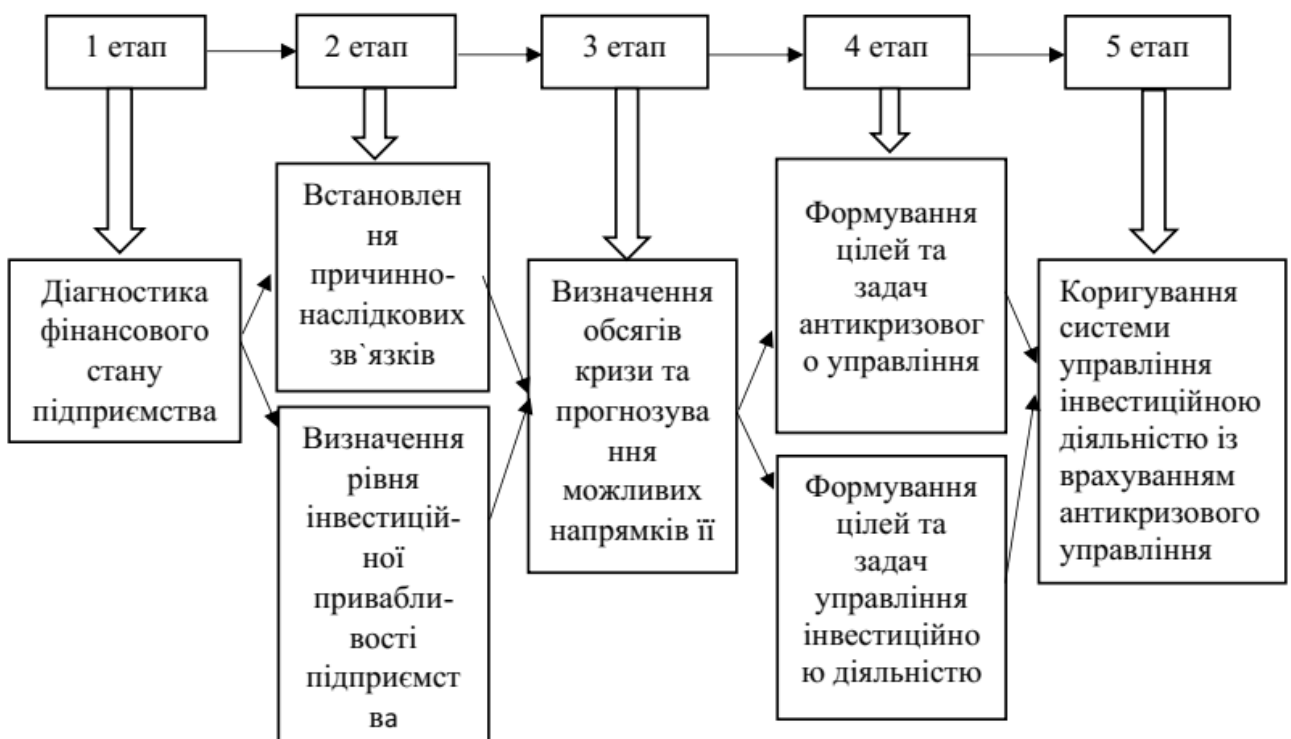

Рис. 3.3. Основні етапи інтегрування інвестиційної діяльності в систему антикризового управління

На даному етапі визначення обсягів кризи та прогнозування ймовірних напрямів її розвитку дасть можливість, на основі порівняння

фактичних значень фінансових показників із плановими та нормативними, розрахувати масштаби впливу кризи на фінансовий стан підприємства та його інвестиційну діяльність. Крім того, на цьому етапі важливим є визначення напрямків впливу кризи на фінансовий стан підприємства, а також ідентифікація факторів, що безпосередньо впливають на обсяги нестабільного стану, та тих, що опосередковано можуть вплинути на діяльність підприємства.

Аналіз першої групи чинників дає можливість визначити проблемні місця в діяльності підприємства, а другої – заздалегідь підготуватись до можливих ризикових ситуацій в майбутньому та відповідно вчасно здійснити коригування діяльності.

Повне оцінювання обсягів, причинно-наслідкових зв'язків кризи створює можливість сформулювати цілі та задачі антикризового управління промисловим підприємством, відповідно до яких здійснюється коригування інвестиційної діяльності, а також зниження та нейтралізація фінансових ризиків та нестабільних ситуацій, які прямо чи опосередковано можуть вплинути на інвестиційну діяльність.

На даному етапі важливим є виділення повної низки ризиків, що впливають на господарську діяльність підприємства та їх врахування в процесі здійснення інвестиційної діяльності. Паралельно на цьому етапі визначаються цілі та мета інвестиційної діяльності підприємства.

Поєднання результатів цього етапу надає можливість здійснити коригування системи управління інвестиційною діяльністю із врахуванням управління в умовах нестабільності.

Якщо враховувати значення показників фінансового стану підприємств, то можна помітити, що на більшості з них наявна нестабільність прибутковості, спричинена систематичним отриманням в якості кінцевого фінансового результату – чистого збитку, що спричинило й від'ємні значення показників

рентабельності. Також низка підприємств відчуває кризу ліквідності та фінансової стійкості. Зважаючи на вищезазначене, підприємствам в процесі розробки стратегічних напрямків інвестиційної діяльності варто зважати на рівень прибутковості за інвестиціями та термін окупності.

Ефективність інвестиційної діяльності підприємства в кризовий період розвитку економіки значною мірою визначається ефективністю обраного методу, який використовується для її аналізу та прогнозування.

Основним методом дослідження економічних систем є метод моделювання, який являє собою спосіб теоретичного аналізу об'єкта моделювання та практичної дії, спрямований на розробку і використання моделей. Модель відображає образ реального об'єкта (процесу) у матеріальній або ідеальній формі (описаний знаковими засобами), що відбиває істотні властивості об'єкта (процесу), що моделюється, та заміщує його в ході дослідження і управління.

Управління інвестиційною діяльністю передбачає взаємодію промислових підприємств із зовнішнім середовищем, тому при моделюванні важливим є врахування впливу зовнішнього середовища на інвестиційну діяльність промислових підприємств.

До умов зовнішнього середовища, які визначають потенційні можливості розвитку промисловості можна віднести: динаміку функціонування національної та світової промислової системи, темпи впровадження інноваційних продуктів у діяльність промислових підприємств, правові умови функціонування промислових підприємств, рівень державної підтримки підприємств, становище на ринку виробничих ресурсів та рівень його розвитку.

Оскільки інвестиційна діяльність є складною системою управління, її моделювання має здійснюватися у декілька етапів, серед яких важливо виділити виокремлення складових частин системи управління інвестиційною діяльністю,

моделювання її складових частин та формування дієвого механізму управління інвестиційною діяльністю.

В системі моделювання управління інвестиційною діяльністю можливим є виділення таких підсистем:

- акумулювання вільних власних ресурсів суб'єктів господарювання;
- залучення вільних ресурсів потенційних інвесторів;
- трансформація інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестування;
- розробка, виготовлення та стимулювання збуту продукції;
- взаємодія між суб'єктом господарювання та інвестором з приводу розподілу доходу, отриманого в результаті використання інвестиційних ресурсів;
- відносини суб'єкта господарювання із органами влади з приводу сплати податків та обов'язкових платежів з отриманого прибутку.

Зазначені підсистеми визначають основні складові блоки ефективної моделі управління інвестиційною діяльністю, які включають в себе:

- визначення складу учасників інвестиційної діяльності, що передбачає оцінювання обсягів необхідних інвестиційних ресурсів та, у випадку нестачі власних, розрахунок обсягів та можливих джерел їх залучення;
- формування цілей управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства, зважаючи на загальний фінансовий стан та систему управління в умовах нестабільності;
- формування правового та методологічного забезпечення;
- формування системи планування, прогнозування та аналізу, які забезпечать своєчасне виявлення відхилень результатів інвестиційної діяльності від прогнозованих та забезпечать їх коригування, зниження та нейтралізація фінансових ризиків;
- кадрове, інформаційне, матеріально-технічне та фінансове забезпечення інвестиційної діяльності.

Головною умовою здійснення ефективної інвестиційної діяльності має бути визначення правильної інвестиційної стратегії та тактичних умов її реалізації, створеної на підприємстві. Вагомим етапом ефективного управління в нестабільний період розвитку є оптимальне формування інвестиційних ресурсів.

До власних інвестиційних джерел підприємства відносять нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування. Проте дані джерела у більшості випадків на підприємствах не використовуються на повну потужність, зважаючи на відсутність або недостатній рівень прибутку, а також моральну застарілість використовуваних об'єктів, що амортизуються.

У більшості випадків для здійснення інвестицій промислові підприємства відчують потребу у залучених джерелах, якими можуть виступати держані позики, кредити фінансових установ та комерційних банків, а також іноземні інвестиції.

Використання цих джерел є достатньо, зважаючи на сучасний стан економіки країни та світової економіки, тому підприємства повинні виходити на ринок інвестиційних ресурсів з досить цікавими інвестиційними пропозиціями.

Досить важливим є регулярне проведення моніторингу як в межах інвестиційної діяльності, так і в системі антикризового управління, на етапі впровадження інвестиційних та інноваційних проектів, зважаючи на кризовий стан економіки, що надасть промисловим підприємствам можливість своєчасного оперативного реагування на усі зміни.

ВИСНОВКИ

За сучасного стану вітчизняної економіки значна частина підприємств працює недостатньо ефективно, використовуючи морально та фізично застаріле обладнання, не маючи змоги здійснювати його модернізацію у зв'язку із браком інвестицій, та кінцевим фінансовим результатом отримує збитки або незначний прибуток.

Інвестиції, з однієї сторони, є сукупністю ресурсів у формі власного, залученого та позиченого капіталів, а з іншої - сукупністю фінансових, матеріальних та нематеріальних цінностей, які спрямовані на збільшення капіталу в майбутньому періоді та отриманні економічного або іншого ефекту із врахуванням факторів часу та ризику.

Дослідження змісту процесу управління реальними інвестиціями промислового підприємства дозволили уточнити трактування таких категорій: «реальні інвестиції», що є економічними ресурсами, які можуть бути направлені на збільшення реального капіталу, а саме на розширення або модернізацію виробничого процесу та «управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств», що розглядається як система прийняття рішень щодо вибору обсягів, форм, напрямів та термінів реального інвестування з метою ефективного вкладання ресурсів.

Інвестиції у виробництво мають бути основними в інвестиційній діяльності підприємства. Складовими процесу управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств є: реалізація інвестицій, вибір об'єктів інвестиційної діяльності, формування мети та завдань управління інвестиційною діяльністю оптимізація інвестиційних потреб та можливостей та отримання прибутку.

Одним із важливих напрямків інвестиційної діяльності є комплексна оцінка фінансового стану підприємства, яка покликана: оцінити реальний фінансовий стан підприємства; виявити проблемні місця в фінансовій діяльності

підприємства, які потребують покращення; надати інформацію про фінансовий стан потенційним інвесторам; надати інформацію про перебіг інвестиційної діяльності. Визначено, що управління інвестиційною діяльністю на підприємстві обов'язково включає в себе таку складову як моніторинг, тобто контроль за інвестиційною діяльністю, що зумовлене динамічним розвитком економічних процесів в країні та необхідністю коригування інвестиційної діяльності підприємства.

Визначено внутрішні та зовнішні по відношенню до промислових підприємств чинники позитивного та негативного впливу на інвестиційний потенціал та інвестиційну привабливість. Оцінювання інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств проведено на основі аналізу майнового стану, ділової активності та ефективності господарської діяльності.

Управління використанням реальних інвестицій оцінено за рівнем впровадження інновацій на промислових підприємствах, рухом грошових коштів, станом основних засобів, технічним рівнем промислових виробництв, який характеризується показниками ефективності використання основних засобів (фондовіддачею, фондомісткістю, фондоозброєністю), обсягами та динамікою інвестування в основний капітал.

Проведений аналіз показав, що в цілому на аналізованому підприємстві низький рівень ефективності використання основних засобів, який потребує додаткових джерел інвестицій. Систематизовано показники, які визначають ефективність управління інвестиційною діяльністю, характеризуючи діяльність підприємства за фінансовими, ресурсними та інвестиційними показниками. Сформовано підхід до визначення стану управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств на основі системи прийняття рішення за допомогою використання методів «Дельфі» та бальних оцінок.

Експертне опитування надало можливість виокремити показники, які найбільш повно характеризують управління інвестиційною діяльністю, для яких

використано бальний метод оцінювання управління інвестиційною діяльністю (чистий прибуток; грошовий потік; рентабельність підприємства; коефіцієнт концентрації власного капіталу; виручка (дохід) від реалізації продукції; коефіцієнт концентрації залученого капіталу; рентабельність залученого капіталу; рентабельність реалізації продукції; коефіцієнт зносу основних засобів; вартість основних засобів).

Досліджено основні етапи інтегрування інвестиційної діяльності підприємства в систему управління в умовах нестабільності. Запропоновано модель управління інвестиційною діяльністю за умов кризового розвитку, яка дозволяє забезпечити поетапне поєднання процесів управління інвестиційною діяльністю та складових елементів антикризового управління через узгодження рівнів інвестиційної привабливості підприємств та системи чинників кризи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова А. О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів / А. О. Азарова, Д. М. Бершов // Фінанси України. – 2004. – № 9. – С. 52–57.
2. Алексеєнко Л. М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства / Л. М. Алексеєнко // Роль фінансово-кредитної системи у стимулюванні економічного зростання в Україні: зб. наук. праць / Волинський держ. ун-т. – Луцьк, 1999. – С. 222–225.
3. Анін В. І. Ефективність капітальних вкладень та інвестицій / В. І. Анін. // Економіка та держава. – 2004. – № 6. – С. 14–17.
4. Бень Г. Методологічні підходи до формування власних інвестиційних ресурсів підприємства / Г. Бень, Я. Лоскутова // Економіка України. – 2003. – № 10. – С. 11–17
5. Борщ Л. М. Інвестиції в Україні: стан, проблеми і перспективи / Л. М. Борщ. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, КОО, 2003. – 318 с.
6. Борщ Л. М. Інновації і інвестиції в реальному секторі економіки: перспективи розвитку / Л. М. Борщ // Економіка ринкових відносин. – 2008. – № 22. – С. 44–52.
7. Борщевський В. В. Іноземні інвестиції як чинник регіонального розвитку / В. В. Борщевський // Фінанси України. – 2003. – № 10. – С. 108–117
8. Васюренко О. Оцінювання та прогнозне планування інвестиційної діяльності / О. Васюренко, В. Просяник // Банківська справа. – 2000. – № 6. – С. 33–38.
9. Вівчар О. Й. Активізування інвестиційної діяльності підприємств : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» [Електронний ресурс] / О. Й. Вівчар. – Львів, 2004. – 22 с. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/ard/2004/04voyidp.zip>
10. Вітлінський В. В. Модель вибору інвестиційного проекту / В. В. Вітлінський, В. О. Макаренко // Фінанси України. – 2002. – № 4. – С. 63–73.

11. Вожков А. П. Інвестиційне кредитування комерційними банками / Вожков А. П., Бондар О. Л., Бородін С. В., Попова Н. В. // Фінанси України. – 2003. – № 12. – С. 84–97
12. Войнаренко М. П. Інноваційний потенціал промислових підприємств: сутність, структура, особливості оцінки та перспективи розвитку / М. П. Войнаренко, Р. В. Скалюк // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2008. – Т. 2, № 1.– С. 7–12.
13. Войнаренко М. П. Інноваційний розвиток промислових підприємств: аналіз та оцінки : монографія / М. П. Войнаренко, А. В. Череп, Л. Г. Олейнікова, О. Г. Череп. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – 444 с.
14. Войнаренко М. П. Формування та оцінка механізму управління ризиками інноваційної діяльності промислових підприємств / М. П. Войнаренко, Р. В. Скалюк // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2008. – Т.2, № 5. – С. 144–148.
15. Гаман М. В. Стратегічне управління інноваційною діяльністю як основа економічної безпеки національної економіки : монографія / Гаман М. В., Дацій О. І., Корецький М. Х. – Донецьк : Юго-Восток, Лтд, 2008. – 281 с.
16. Геєць В. М. Зведений прогноз науково-технологічного та інноваційного розвитку України на найближчі 5 років та наступне десятиліття / Геєць В. М., Александрова В. П., НАН України, Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва. – К. : Фенікс, 2007. – 152 с.
17. Гойко А. Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації / А. Ф. Гойко. – К. : ВІРА-Р, 1999. – 320 с.
18. Гомольська В. В. Організаційно-економічні аспекти поліпшення інвестиційного клімату регіону / В. В. Гомольська // Регіональна економіка. – 2003. – №2. – С. 62–71.

19. Господарський кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
20. Грабовецький Б. Є. Виробничі функції: теорія, побудова, використання в управлінні виробництво : монографія / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : Універсум-Вінниця, 2006. – 138 с.
21. Грабовецький Б. Є. Теорія і практика прогнозування в управлінні сучасним виробництвом: буряко-цукровий комплекс : монографія / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2002. – 264 с.
22. Губанова Л. І. Оцінка інвестиційних проектів / Л. І. Губанова // Фінанси України. – 2001. – №10. – С. 126–132.
23. Губарь О. В. Економічний механізм управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.04 « Економіка та управління підприємствами (харчова промисловість)» / О. В. Губарь. – К., 2008. – 20 с.
24. Гуткевич С. О. Деякі методи розрахунків ефективності інвестицій / С. О. Гуткевич // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – №11–12. – С. 27–31.
25. Гушко С. В. Управління промисловим підприємством на основі ефективних методів аналізу / С. В. Гушко // Вісник ЧДУ. Серія: економічна. Вип. 22. – Черкаси : Черкаський державний технологічний університет, 2009. – № 22(1). – С. 99–103.
26. Данілов О. Д. Інвестування: навч. посіб./Данілов О. Д., Івашина Г. М., Чумаченко О. Г. – К. : Комп'ютерпрес, 2001. – 364 с.
27. Дацій Н. В. Інвестиційно-інноваційний розвиток промисловості : монографія / В. Г. Горник, Н. В. Дацій – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – 200 с.
28. Дацій Н. В. Соціальні засади інвестування національної економіки : монографія / Дацій Н. В., Корецька С. О. – Донецьк : Юго-Восток, Лтд, 2007. – 328 с.

29. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
30. Довбня С. В. Модель комплексної оптимізації фінансування підприємства / С. В. Довбня, К. А. Ковзель // Фінанси України. – 2006. – №5. – С. 134–141.
31. Дука А. П. Застосування концепції інтегрованого ризик-менеджменту в дослідженні ризиків інвестиційної діяльності / А. П. Дука, Г. В. Мисака // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – №6. – С. 93–97.
32. Економіка підприємства : підручник в 2 т. / За ред. С. Ф. Покропивного. – К. : Хвиля-Прес, Донецьк : Поиск.– Т. 1. – 1995. – 400 с.
33. Єпіфанова І. Ю. Активізація інвестиційної діяльності промислових підприємств Вінниччини / І. Ю. Єпіфанова // Збірник науко-вих праць Уманського національного університету садівництва. - 2010. - Вип. 74. - Ч. 2: Економіка. - С. 126-132.
34. Єпіфанова І. Ю. Антикризове управління на вітчизняних підприємствах машинобудування / І. Ю. Єпіфанова, Н. В. Найчук // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2010. – Вип. 259. – Т. 4. – С. 898–905.
35. Єпіфанова І. Ю. Використання методу Дельфі для визначення оптимальних показників оцінки ефективності інвестиційної діяльності / Б. Є. Грабовецький, І. Ю. Єпіфанова // Статистика України. – 2009. – №3. – С. 23–29.
36. Єпіфанова І. Ю. Моделювання ефективності формування інвестицій підприємствами машинобудування / Б. Є. Грабовецький, І. Ю. Єпіфанова // Вісник ВПІ. – 2009. – №5. – С. 40–44.
37. Єпіфанова І. Ю. Підвищення якості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини / І. Ю. Єпіфанова // Економічний простір : збірник наукових праць. - №23/2. - Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. – С. 282–289.
38. Єпіфанова І. Ю. Проблеми залучення іноземних інвестицій та розвитку інвестиційного ринку в Україні / В. В. Зянько, І. Ю. Єпіфанова // Вісник ВПІ. – 2004. – №5. – С. 32-37.

39. Єпіфанова І. Ю. Регіональні особливості інвестиційного процесу / І. Ю. Єпіфанова // Регіональні перспективи. – 2004. – №3–5 (40-42). – С. 160-163.
40. Єпіфанова І. Ю. Сучасний стан та перспективи інноваційного розвитку промислових підприємств / І. Ю. Єпіфанова, Н. В. Ніколайчук // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – Т3, № 6. – С. 16-20.
41. Єпіфанова І. Ю. Теоретичні аспекти оптимізації ресурсного забезпечення інвестиційної діяльності підприємств Вінниччини / І. Ю. Єпіфанова // Наукові праці НУХТ. – 2009. – № 31. – С. 15-19.
42. Єпіфанова І. Ю. Фактор ризику в процесі управління інвестиційною діяльністю підприємства / І. Ю. Єпіфанова // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. Вип. 242: 4 т. – Т. 3. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2008. – С. 528–534.
43. Єпіфанова І. Ю. Формування інноваційних переваг як засіб підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств / І. Ю. Єпіфанова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – Т3, № 5. – С. 88–91
44. Загородній А. Г. Менеджмент реальних інвестицій : навч. посіб. / А. Г. Загородній, Ю. І. Стадницький. – К. : Знання, 2000. – 209 с.
45. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник. / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 714 с.
46. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку: монографія / В. В. Зянько. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 397 с.
47. Фльорко В. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства : проблеми врахування ризику і зниження його рівня / В. Фльорко // Регіональна економіка. – 2005. – № 4. – С. 190–199.

48. Сайт ТОВ «КЗН «Росинка», [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.rosinkawater.com.ua/kompani-2/>
49. Сайт ІП «Кока-Кола Беверіджиз Україна», [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.coca-cola.ua/>
50. Akpoviroro, K. S., Olalekan, A., Alhaji, S. A.. Moderating Influence of Strategic Human Resources Management Practices on Small-Medium Firm Performance / K. S. Akpoviroro, A. Olalekan, S. A. Alhaji // Business Ethics and Leadership. – 2018. – № 2(4). – P. 99–107. – DOI: [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).99-107.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).99-107.2018)
51. .Balas, A.N., Kaya, H.D. The Global Economic Crisis And Retailers' Security Concerns: The Trends/ A. N. Balas, H. D. Kaya // Socio Economic Challenges. – 2019. – № 3(2). – P. 5–14. – DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(2\).5-14.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(2).5-14.2019).
52. Bhowmik, D. Financial Crises and Nexus Between Economic Growth and Foreign Direct Investment / D. Bhowmik // Financial Markets, Institutions and Risks. – 2018. – № 2(1). – P. 58–74. DOI: [10.21272/fmir.2\(1\).58-74.2018](https://doi.org/10.21272/fmir.2(1).58-74.2018)
53. Boiarko, I., Paskevicius, A. Evaluation of the Market Value of the Enterprise with Consideration of Exogenous Factors / I. Boiarko, A. Paskevicius // Business Ethics and Leadership. – 2017. – № 1(3). – P. 75–83. DOI: [10.21272/bel.1\(3\).75-83.2017](https://doi.org/10.21272/bel.1(3).75-83.2017)
54. Bonamigo, A., Mendes, D. Value Cocreation and Leadership: An Analysis Based on the Business Ecosystem Concept / A. Bonamigo, D. Mendes // Business Ethics and Leadership. – 2019. – № 3(4). – P. 66–73. – DOI: [http://doi.org/10.21272/bel.3\(4\).66-73.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(4).66-73.2019)
55. Grebeniuk N., Jinan Mehdi M. Features of Foreign Investors Evaluating the Level of Competition in the Banking Market / N. Grebeniuk, M. Jinan Mehdi // Financial Markets, Institutions and Risks. – 2017. – № 1(3). – P. 99–107. DOI: [10.21272/fmir.1\(3\).99-107.2017](https://doi.org/10.21272/fmir.1(3).99-107.2017)

АНОТАЦІЯ

Нижник М.А. Управління реальними інвестиціями промислового підприємства. - Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра з менеджменту зі спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування». Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ. 2020.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних та методичних положень і практичних рекомендацій, які дозволять розробити та удосконалити механізм управління реальними інвестиціями суб'єктів господарювання та забезпечити його функціонування на промисловому підприємстві. Об'єктом дослідження стали процеси управління реальними інвестиціями промислового підприємства.

Предметом дослідження стали теоретичні, науково-методичні та практичні основи управління реальними інвестиціями промислового підприємства.

У першому розділі «Теоретико-методичні основи управління реальними інвестиціями підприємства» досліджено сутність реальних інвестицій; методи та моделі управління реальними інвестиціями підприємства. У другому розділі «Аналіз стану управління формуванням і використанням інвестицій підприємства ТОВ «КЗН «Росинка»» досліджено сучасний стан організації інвестиційної діяльності на підприємстві, наведено оцінку ефективності реалізації інвестиційних проєктів та інвестиційну привабливість підприємства. У третьому розділі «Напрями вдосконалення управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств» розглянуто методи ефективності управління реальними інвестиціями на підприємстві шляхи активізації інвестиційної діяльності підприємства та обґрунтовано управління реальними інвестиціями в умовах нестабільності.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна політика, проєктний аналіз, промислове підприємство.

SUMMARY

**Nyzhnyk M.A Management of real investments of an industrial enterprise.
- Manuscript.**

The purpose of the work is to substantiate the theoretical and methodological provisions and practical recommendations that will develop and improve the mechanism of management of real investments of economic entities and ensure its functioning in the industrial enterprise. The object of research was the processes of real investment management of an industrial enterprise.

The subject of research was the theoretical, scientific, methodological and practical foundations of real investment management of industrial enterprises.

The first section "Theoretical and methodological foundations of real investment management of the enterprise" explores the essence of real investment; methods and models of real investment management of the enterprise. The second section "Analysis of the management of the formation and use of investments of the company LLC" KZN "Rosinka" "examines the current state of investment activities at the company, assesses the effectiveness of investment projects and investment attractiveness of the company. The third section "Directions for improving the management of investment activities of industrial enterprises" discusses methods of effective management of real investment in the enterprise ways to intensify investment activities of the enterprise and substantiates the management of real investment in conditions of instability.

Key words: investments, investment activity, investment policy, project analysis, industrial enterprise.